

INTEGRATION AV INVANDRARE I IDROTTSUNDERVISNINGEN

En kvalitativ studie om idrottslärares upplevelser

Josefin Sandvik

Pro gradu -avhandling i idrottspedagogik
Institutionen för idrottspedagogik
Jyväskylä universitet
Hösten 2016

SAMMANDRAG

Sandvik, J. 2016. Integration av invandrare i idrottsundervisningen.

– En kvalitativ studie om idrottslärares upplevelser. Jyväskylä universitet. Pro gradu -avhandling. Sidantal: 64.

Syftet med denna pro gradu –avhandling var att utreda finlandssvenska idrottslärares upplevelser av mångkulturella undervisningsgrupper. Målsättningen var därtill att ta reda på lärarnas eventuella lösningar till komplicerade situationer, som kan uppstå då man undervisar elever med varierande kulturell bakgrund i ett praktiskt läroämne som idrott. Finland blir i en allt snabbare takt mångkulturellt, vilket innebär att dagens skola ställer högre krav än tidigare på idrottslärares kulturella kompetens och förmåga till integration.

Denna kvalitativa studie utfördes med en fenomenologisk-hermeneutisk ansats. För materialinsamling användes en webbenkät samt en halvstrukturerad intervju (även kallad temaintervju). Sammanlagt sju idrottslärare i varierande ålder och med varierande arbetserfarenhet (fyra kvinnliga och tre manliga) svarade på webbenkäten under vintern 2016. En kvinnlig och en manlig idrottslärare intervjuades under våren. Därefter transkriberades intervjuerna och allt insamlat material analyserades med hjälp av kvalitativ innehållsanalys.

Idrottslärarna i studien hade generellt sett positiva erfarenheter av mångkulturella undervisningsgrupper. De uppgav att invandrarelevs avvikande religion och kultur kan orsaka utmaningar i vissa idrottsgrenar, men att det för det mesta är relativt lättlost om alla parter är villiga att samarbeta. Det konstaterades att idrott är en mycket lämplig disciplin för integration, eftersom fysisk aktivitet är ett universalt språk. Idrottslärarna i denna studie uppgav att flickor och pojkar med invandrabakgrund beter sig olika på skolgymnastiken; muslimska flickor är mer försiktiga och tillbakadragna medan pojkarna tar för sig och deltar aktivt. Framförallt de muslimska flickorna är till skillnad från pojkarna begränsade av religiösa regler. Idrottslärarna upplevde också att ju mer exotisk och avvikande en elevs bakgrund och kultur är, desto längre tid tar det att integrera eleven i undervisningen. Det framkom att fysiska, psykiska och sociala faktorer påverkar invandrarelevernas inställning till läroämnet. Brist på idrottserfarenhet inom vissa grenar kan ta sig olika uttryck, men generellt sett verkar eleverna ha en god attityd, vara artiga, flexibla och empatiska samt ha en vilja att lära sig typiskt finländska idrottsgrenar. De mest utmanande situationerna uppstår i samband med att invandrarelever från exotiska länder skall integreras i simundervisning och vinteridrott. Situationerna har lösts i form av specialundervisning och –arrangemang utanför ordinarie skoltid, anpassad undervisning eller med extra hjälp från assistent. I många fall har ändå de muslimska flickornas simundervisning uteblivit.

Mångkulturella undervisningsgrupper är en av skolans största och mest aktuella utmaningar. Integration kräver att läraren besitter kulturell kompetens och pedagogiska redskap, men framförallt tålamod, förståelse och vilja till kommunikation. Den största utmaningen sitter inte i det praktiska utan i attityden till samarbete. Förutsatt att alla parter (lärare, elev och föräldrar) är positivt inställda till varandra är det möjligt att hitta lösningar. Invandrarelever kan i bästa fall vara en tillgång snarare än en börda i undervisningen.

Nyckelord: Idrottsundervisning, invandrare, integration, mångkulturell undervisning, religion

ABSTRACT

Sandvik, J. 2016. Integration of immigrants into physical education – A qualitative study of PE-teachers' experiences. University of Jyväskylä. Master's Thesis. Pages: 64.

The purpose of this study was to investigate Finland Swedish PE-teachers' experiences of multicultural teaching groups. The aim was furthermore to find out the teachers' eventual solutions to complicated situations, which can occur when teaching sports to pupils with varying cultural backgrounds. Finland is getting more multicultural every day, which means that physical education today requires more cultural competence and ability to integrate than a few years ago.

This qualitative study had a phenomenological hermeneutical approach. An internet inquiry and a semi-structured interview were used for collecting data during the winter and spring of 2016. Seven PE-teachers (four women and three men) replied to the internet inquiry and two PE-teachers (one woman and one man) took part in the interviews. The interviews were transcribed and all data was then analyzed by using qualitative content analysis.

The PE-teachers in this study had in general positive experiences of teaching multicultural groups. They declared that religious and cultural differences can cause challenges in some sports, but that it usually is pretty easy to solve these situations if all parts are willing to cooperate. Sport is a good discipline for integration due to the universal language of physical activity. The PE-teachers in this study stated that girls and boys with an immigrant or refugee background act differently during PE-lessons; especially Muslim girls have a tendency to withdraw and not take place, while Muslim boys are much more active. Muslim girls are, unlike boys, limited by religious rules even in school. The teachers also stated that the more exotic and divergent background a pupil has, the longer time does it take to get him/her integrated. Physical, psychological and social factors affect refugee and immigrant pupils' attitude towards physical education. Lack of experience in some sports can play a negative role, but in general do the pupils seem to be polite, flexible, empathic and motivated to learn typically Finnish sports. According to the PE-teachers in this study do the most challenging situations emerge when refugees or immigrants from exotic countries are about to be integrated into swimming and winter sports. These situations have been solved by taking in school assistants for extra help or by organizing remedial education for these pupils outside the ordinary schedule. Muslim girls' swimming education has though mostly dropped through.

Multicultural teaching groups are one of the Finnish school's biggest and most actual challenges. Integration requires cultural and pedagogic competence, but especially patience, understanding and a will to communicate. The biggest challenge is not in the practical teaching but in the attitude to cooperation. It is possible to find solutions if all parts (teacher, pupil and parents) are positively adjusted towards each other. Refugee and immigrant pupils can ideally be an asset and not a burden in physical education.

Keywords: Physical education, immigrant, integration, multicultural teaching, religion

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANDRAG

1 INLEDNING	6
2 FÖRFÖRSTÅELSE	8
3 BEGREPPSDEFINITION.....	10
3.1 Invandrare.....	10
3.2 Hälsa.....	11
3.4 Fysisk aktivitet	12
3.5 Kultur	12
3.5.1 Västerländsk kristen kultur.....	15
3.5.2 Österländsk muslimsk kultur.....	17
3.6 Ackulturation och integration.....	19
4 INVANDRARNAS HÄLSA, FYSISKA AKTIVITET OCH INTEGRATION.....	21
4.1 Invandrarnas hälsa	21
4.2 Invandrarnas fysiska aktivitet.....	24
4.3 Integration av invandrare.....	25
4.3.1 Lagen om främjande av integration 1386/2010.....	28
4.3.2 Integrationsrelaterade utmaningar i den finländska skolmiljön.....	28
4.3.3 Religion och kultur i samhället.....	30
5 MÅLSÄTTNING OCH FRÅGESTÄLLNING	32
6 UNDERSÖKNINGSMETODIK.....	33
6.1 Webbenkät och halvstrukturerad intervju för materialinsamling.....	33
6.2 Innehållsanalys	35
7 TILLFÖRLITLIGHET OCH ETISK GODTAGBARHET	39
8 RESULTAT.....	43
8.1 Upplevelser av mångkulturella undervisningsgrupper.....	43
8.1.1 Skillnader mellan eleverna relaterat till kön och religion.....	44
8.1.2 Skillnader i bakgrund och ursprungsland	47
8.2 Fysiska, psykiska och sociala faktorer som påverkar invandrarelevens idrottsbeteende.....	48
8.2.1 Skillnader relaterat till idrottserfarenhet, fysisk kondition och motorik.....	49
8.2.2 Skillnader mellan eleverna relaterat till mentalitet.....	52

8.2.3 Skillnader mellan eleverna relaterat till sociala faktorer	54
8.3 Utmanande situationer relaterade till integration i idrottsundervisningen	56
8.3.1 Lösningar.....	58
9 DISKUSSION	62
9.1 Slutledningar	62
KÄLLFÖRTECKNING	67
BILAGOR	77

1 INLEDNING

Under senare delen av 1900-talet och framåt har en enorm samhällsförändring skett på många olika plan. I takt med teknikens framfart har världen globaliserats och levnadsstandarden på många sätt höjts, vilket bl.a. har lett till att vi idag reser mer än någonsin förr. Invandring från krigsdrabbade länder till industriländerna har ökat och världen blir på så sätt alltmera multikulturell. Det finns knappt något land i världen som inte har påverkats av denna enorma flyttningsström (Zacheus 2013, 1). Under 2015-års sex första månader kom ca 340 000 flyktingar till EU:s yttre gränser och bara under juli månad räknat anlände knappa 108 000 flyktingar – en enorm flyktingkris till följd av kriget i Syrien. Dessa flyktingar placerades enligt EU-direktiv ut i de europeiska länderna, inklusive Norden. (Janzon 2015.)

Invandringen till Finland har enligt Statistikcentralen ökat stadigt mellan 1994 och 2013. Antalet invandrare som kom till Finland under 1994 var knappa 12 000, medan Finland tog emot dryga 30 000 invandrare år 2013. (Finlands officiella statistik 2014.) I en del områden i huvudstadsregionen, exempelvis i Suvela i Esbo och Mikkola i Vanda, är uppemot en fjärdedel av alla invånare av utländsk härkomst (Hänninen 2014). Det här innebär att dagens och framtidens skolklasser innehåller betydligt fler elever med utländsk bakgrund och kultur än för ett tiotal år tillbaka.

En del av de personer, som har invandrat till Finland på senare år, är av muslimskt ursprung. Exakt hur många av invandrarna som är muslimer är däremot svårt att fastslå. Endast 10-15 procent av alla muslimer, som är bosatta i Finland, har skrivit in sig i muslimska samfund. Bland landets alla muslimer finns dessutom fyra undergrupper; tatarer, omvända finländare, invandrare och andra ledets invandrare. (Martikainen 2008.) År 2006 uppskattades det att 40 000 av landets invandrare var muslimer. Ca 75 procent av dessa beräknades vid tidpunkten vara sunni-muslimer och den resterande delen shia-muslimer. (Martikainen 2008.) Flertalet studier har visat att personer med ursprung från muslimska länder i Mellanöstern och Nord-Afrika, vilka har invandrat till västerländska länder, är mindre fysiskt aktiva än den övriga befolkningen. Särskilt de muslimska invandrarkvinnorna rör på sig för lite ur ett hälsoperspektiv. (ABS 2006, 6.) Av denna anledning har jag i min pro gradu -avhandling valt att fokusera på integrationen av främst muslimska invandrare i skolgymnastiken.

Särskilt i huvudstadsregionen och i andra stora städer, men även på mindre orter runtom i landet, ökar invandringen stadigt, vilket innebär att framtidens skolklasser kommer att bli allt mer mångkulturella (Säävälä 2012, 9). Detta kräver följaktligen, förutom undervisningskompetens, även mångkulturella färdigheter av framtidens lärare. Idrottsundervisningen skiljer sig väsentligt på många punkter från den övriga skolundervisningen; till skillnad från traditionell klassrumsundervisning rör man sig i olika utrymmen och miljöer, vilket kräver god organisationsförmåga samt såväl fysiskt som psykiskt deltagande från lärarens sida (Heikinaro-Johansson 2014, 8). Dagens och framtidens idrottslärare kommer i arbetslivet att mer eller mindre mötas av kulturellerade utmaningar vad gäller undervisning och integrering av invandrare i skolgymnastiken. Med rätt redskap kan dock kulturella skillnader vändas till fördelar snarare än nackdelar, men för att detta skall vara möjligt krävs rätt och tillräcklig kunskap om främmande kulturer och deras särdrag. Idrottslärarutbildningens syfte är att utbilda och förbereda de blivande lärarna för det kommande arbetslivet och dess utmaningar. Kunskap om främmande kulturer och deras normer ger en bättre förståelse för olikheter och främjar en smidigare kommunikation. En del undersökningar har visat att idrott kan främja integrationen av invandrare, men på samma sätt som idrott kan förebygga rasism kan den också ge den näring (Zacheus 2013, 4). Därför är det numera väsentligt att kulturellerad undervisning förekommer i tillräcklig utsträckning för de studerande vid idrottsvetenskapliga fakulteten.

Syftet med denna pro gradu –avhandling är att utreda finlandssvenska idrottslärares upplevelser av mångkulturella undervisningsgrupper i Österbotten. Målsättningen är att därtill ta reda på lärarnas eventuella lösningar till komplicerade situationer, som kan uppstå då man undervisar elever med varierande kulturell bakgrund i ett praktiskt läroämne som idrott.

2 FÖRFÖRSTÅELSE

Vilka (2016) skriver att den fenomenologiska forskningsansatsen tar sig uttryck utgående från forskningssituationen och att något specifikt "recept" inte existerar. Målsättningen är att forskningsobjektet studeras i dess rätta element och att forskaren själv inser vilka yttre omständigheter som påverkar objektet. Forskaren bör därmed avslöja sina egna förutfattade meningar, sin förförståelse och sina antaganden som forskare, för att möjliggöra distans till dessa, uppnå självkritik samt bredda den egna kunskapen genom forskning.

Min egen förförståelse av integration i skolgymnastiken påverkar hur jag som forskare tolkar materialet, vilket innebär att jag genom att medvetliggöra mig själv om mitt utgångsläge kan uppnå högre objektivitet och därmed öka tillförlitligheten på min studie. Även om jag själv anser mig vara liberal, så har även jag förutfattade meningar. Tankar som spontant dyker upp i mitt huvud då jag tänker på integration av invandrarelever i skolgymnastiken är följande;

-Kulturkrockar uppstår lätt, då invandrarelever ofta har annan religiös och kulturell bakgrund. Det borde vara lättare att integrera en invandrarelev som kommer från en västerländsk kultur än från en österländsk?

-Bristande kommunikation leder lätt till missförstånd. Det är viktigt att invandrareleven lär sig språket så snabbt som möjligt.

-Simningen ställer till problem i undervisningen, eftersom muslimska flickor inte får visa hud i sällskap av män.

-Undervisning i vinteridrotter kräver extra planering, eftersom det krävs differentiering då många invandrarelever aldrig idrottat på snö.

Jag har än så länge inte särskilt mycket erfarenhet av mångkulturella undervisningsgrupper, men har vid ett par tillfällen undervisat simning, längdskidåkning och skridskoåkning åt invandrare från Mellanöstern. Jag upplevde det som intressant och givande, men samtidigt krävande. Det var många faktorer att beakta, framförallt i simundervisningen; ingen manlig personal var tillåten i simhallen, de flesta deltagare badade i hellång baddräkt (burkini) och många var icke-simkunniga och rädda för vatten, vilket bregänsade vilka övningar de kunde utföra. Däremot hade så gott som alla deltagare en positiv inställning och var motiverade att lära sig simma. Jag upplever att det är

väldigt viktigt att känna till kulturella och religiösa skillnader för att förstå invandrares reaktioner och beteende i idrottsliga sammanhang.

I de följande kapitlen kommer jag att utreda kulturella skillnader i sin helhet och etniska faktorer, som påverkar begreppen hälsa och idrott. Först och främst kommer jag att granska kulturella skillnader i undervisning och uppfostran mellan det kristet värsterländska samhället och det muslimska samhället. Genom att utöka kunskapen om hur kulturen påverkar våra samhällliga normer och regler - som i sin tur har inverkan på hur vi tycker, tänker och agerar - kan jag uppnå en djupare förståelse för elevers olikheter i undervisningssituationer.

3 BEGREPPSDEFINITION

3.1 Invandrare

Invandrare definieras i lagen om främjande av integration som en person, som har flyttat till Finland och lever inom landets gränser med tillstånd beviljat för annat än turism eller motsvarande kortvarigt uppehälle, eller vars rätt till uppehälle har registrerats (Lag om främjande av integration 2010, 1386§). Enligt Väestöliitto syftar man med benämningen invandrare på en utländsk person, som har planer på att stanna en längre tid i Finland. Uttrycket kan i vissa fall också hänvisa till medborgare, vars endera förälder/föräldrar härstammar från utlandet och har invandrat till Finland - även kallad andra generationens invandrare. (Miettinen 2015.)

Med *återvandrare* menas en person, som flyttar tillbaka till sitt ursprungsland. I Finland innebär det alltså en person, som är eller har varit finsk medborgare, har flyttat utomlands och sedan flyttar hem igen. Begreppet innefattar även dylika personers familjemedlemmar och/eller ättlingar, vilka flyttat till Finland. (Miettinen 2015.)

Asylsökande är en person, som ännu inte beviljats uppehållstillstånd, men som flytt till ett annat land pga. hot eller risk för fara i hemlandet. Den asylsökande söker med andra ord asyl, dvs. skydd och tillstånd till uppehälle i ett främmande land. (Miettinen 2015; Migrationsverket 2015.)

FN:s flyktingkonvention definierar *flykting*, som en person som till följd av faror tvingats fly sitt hemland. Krig, naturkatastrofer och fattigdom räknas enligt konventionen inte som regelrätta flyktorsaker. *Kvotflykting* är en person, vars status utfärdats av FN och som därmed inräknats i ett lands flyktingkvot. (Miettinen 2015; Migrationsverket 2015.)

Så kallad *utländsk arbetskraft*, dvs. personer som till följd av arbete tillfälligt flyttar till ett annat land, räknas statistiskt sett inte som invandrare. Till den här kategorin kan bl.a. utländska bärplockare räknas. (Miettinen 2015.)

3.2 Hälsa

Hälsa eller att ”ha hälsan i behåll” kan definieras som organismens förmåga att utstå både inre och yttre påfrestningar. I praktiken innebär detta att livskapaciteten är tillräckligt god och funktionsduglig både fysiologiskt, psykiskt och socialt sett. (Vuori 2005, 21.)

Enligt världshälsoorganisationen WHO är hälsa ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och inte bara frånvaron av sjukdom eller skröplighet. En god hälsa är en av de fundamentala rättigheter som tillkommer varje människa utan åtskillnad av religion, ras, politisk övertygelse, ekonomiska eller sociala förutsättningar. ([WHO 1946] uppdaterad 2006.)

Om hälsa enbart skulle definieras som frånvaron av sjukdom, skulle väldigt få människor anses ha hälsan i behåll. Synen på hälsa är också väldigt personlig och upplevs på olika sätt av olika individer; den självupplevda hälsan anses dessutom i många fall vara mest betydande för helhetsvälmåendet (Huttunen 2012). Synen på den egna hälsan påverkas starkt av våra mål och av vår omgivning. En svårt sjuk person kan uppfatta sig frisk eller relativt frisk, beroende på den egna inställningen. (Huttunen 2012.)

Psykisk hälsa

Psykisk hälsa definieras enligt världshälsoorganisationen WHO på följande sätt (fritt översatt från engelska till svenska):

Psykisk hälsa är ett tillstånd av välmående, vilket möjliggör att individen själv kan uppskatta sin potential, klarar av att hantera de bakslag och den stress som hör livet till, klarar av att arbeta på ett givande och produktivt sätt samt klarar av att göra en insats för samhället. Den psykiska hälsan inkluderas även i WHO:s allmänna definition av hälsa, i vilken det betonas att hälsa är ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välmående snarare än frånvaron av sjukdom eller skröplighet. (WHO 2014.)

En annan välkänd definition på psykisk hälsa myntades av psykoanalytikern Sigmund Freud (1856-1939) och lyder; ”*Frisk är den människa som förmår älska och arbeta.*” Människan är

med andra ord en biopsykosocial varelse och vår hälsa eller ohälsa beror på såväl fysiska, psykiska som sociala aspekter (Egidius 2015; Vuori 2005, 21).

3.4 Fysisk aktivitet

Med fysisk aktivitet menas all den aktivitet, som förbrukar mer energi än stillasittande (TEKO 2013; FHI 2013). Begreppet fysisk aktivitet beskriver kort sagt fysiska och fysiologiska händelser i kroppen; fysisk aktivitet är följden av all viljestyrd muskelanvändning som höjer den normala energiförbrukningen (Vuori 2005, 19). Att förflytta sig från punkt A till punkt B till fots eller på cykel räknas alltså som fysisk aktivitet, medan samma sträcka med bil inte gör det.

En mångsidigt aktiv vardag är en viktig del av vår fysiska aktivitet. (TEKO 2013.) Fysisk inaktivitet, dvs. motsatsen, kan även beskrivas som fysisk passivitet. Inom idrottsmedicin räknas fysisk inaktivitet trots allt inte som total vila utan någon som helst muskelsammandragning, utan som för låg fysisk aktivitet för att stimulera organismens uppbyggnad och upprätthålla dess normala funktioner. (Vuori 2005, 20.) Fysisk inaktivitet ökar risken för att drabbas av sjukdomar såsom hjärt- och kärlsjukdomar, fetma, diabetes typ 2, sjukdomar i rörelseorganen, psykisk ohälsa och cancer. En tillräcklig fysisk aktivitet å andra sidan förebygger dessa sjukdomar och förbättrar hälsan både fysiskt och psykiskt. (FHI 2013.)

3.5 Kultur

Vi går mot en allt mer mångkulturell värld. Tack vare teknikens framfart har det blivit lättare att resa och på sätt och vis kan man säga att världen har krympt en aning. Genom resor och invandring kommer vi i kontakt med nya och för oss obekanta kulturer, vilket kan leda till såväl spännande människomöten som konfliktsituationer, ofta beroende på hur goda bakgrundskunskaper parterna har. Syftet med de här avsnittet är att ge läsaren förståelse för vad kultur innebär.

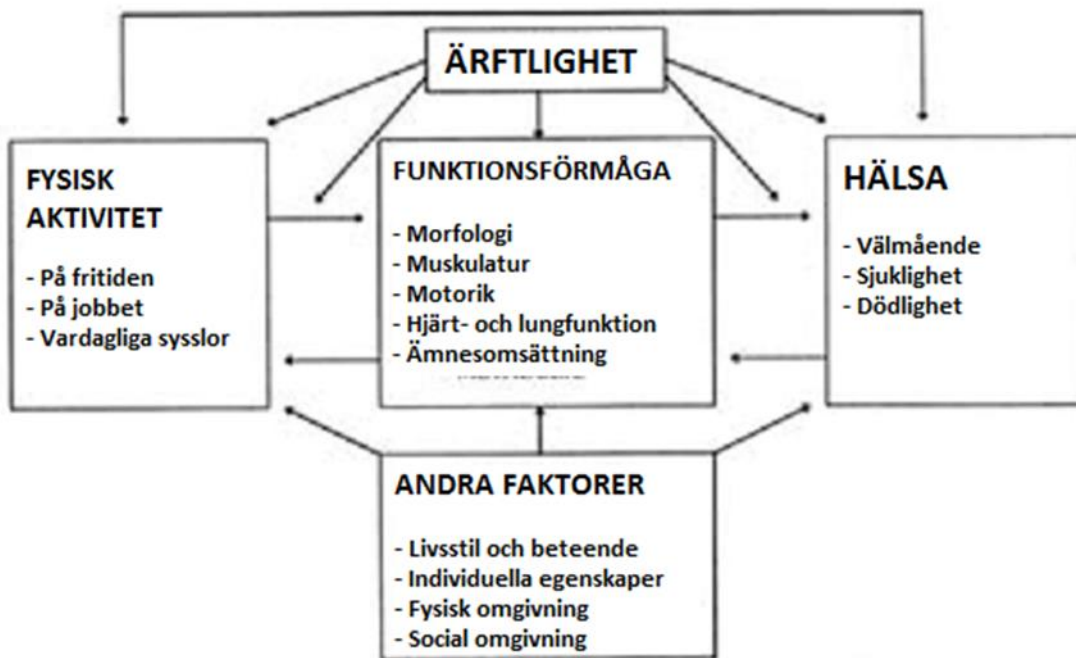
Man uppfattar snabbt och enkelt beteenden som skiljer från de egna, däremot är det knepigare att förklara var den direkta skillnaden ligger. Det är lätt hänt att man inte tänker på att det finns en värdegrund och ett inlärt synsätt som direkt påverkar beteendet. Kultur kan definieras på många olika sätt, vilket också har engagerat forskare världen över. I vardagen tänker man lätt på kultur främst som konst, litteratur och musik. Det kan också vara en särskild mat-, affärs- eller ungdomskultur man kommer att tänka på, dvs. bestämda beteendemönster eller tillvägagångssätt som är accepterade inom en viss aktivitet eller grupp. En kort och koncis definition på kultur *är samlade tillvägagångssätt, som en människogrupp gemensamt kommit överens om, för att lösa väsentliga livsproblem.* (Bodin & Fant 2000, 11.)

Olika platser på jorden ställer olika krav på människor, vilket medfört att man som grupp tvingats finna lösningar för att överleva och få livet att fungera så smidigt som möjligt. Till följd av detta har olika sätt att tänka och bete sig grundat värderingar och normer för samhället och dess invånare. Ordet kultur kan också syfta på tankar, idéer, föreställningar och erfarenheter som får en människogrupp att känna gemenskap. (Bodin & Fant 2000, 12.)

Social trygghet och känslan av gruppidentitet uppstår som biprodukter av kultur. Dessa ger oss "rötter" och skapar en vi-känsla inom gruppen. En stark vi-känsla medför mycket positivt, men kan också medföra mycket negativt, eftersom utomstående grupper kan kännas som hot mot den egna samhörigheten. *Vi och De* -tankesättet anses ofta vara grunden till rasism och mobbning. Detta sätt att tänka och känna kommer dock aldrig att helt kunna utplånas, eftersom det spelar en väsentlig roll i den egna identitetsutvecklingen. Gränserna mellan *Vi och De* kan däremot suddas ut en aning, om man inser att man kan tillhöra flera olika grupper samtidigt beroende på omständigheterna. (Bodin & Fant 2000, 13-14.)

Sambandet mellan hälsa, fysisk aktivitet och kultur

Människan är en bipsykosocial varelse; det vill säga vårt mående är beroende av såväl fysiska, psykiska som sociala faktorer (Egidius 2015). Bild 1 på följande sida beskriver sambandet mellan dessa hälsoindikatorer och människans välmående.

Bild 1. Bouchard och Shephards modell från 1994 beskriver sambandet mellan fysisk aktivitet, hälsa och välmående (Tammelin 2003, 21). Termerna är översatta från engelska till svenska.

Eftersom ämnet för denna kandidatavhandling är integration av invandrare i skolgymnastiken fokuseras det på de faktorer som är mest relevanta för just den målgruppen. Fysisk aktivitet, hälsa och andra faktorer står i direkt samband med en lyckad skolgymnastik. Ärftlighet och funktionsförmåga är däremot faktorer som påverkar skolungdomar med invandrarbakgrund i mindre grad och därför har jag valt att inte gå närmare in på dessa begrepp.

Som Bild 1 visar påverkas vår hälsa och fysiska aktivitet bland annat av vår livsstil och vårt beteende samt av vår fysiska och sociala omgivning. Barn och unga med motionerande föräldrar är med större sannolikhet fysiskt aktiva på fritiden, än de med föräldrar som aldrig har motionerat. På samma sätt är en ungdom med idrottande kompisar med större sannolikhet mer fysiskt aktiv än en med enbart stillasittande kompisar (Tergerson & King 2002) – vi påverkas alltså av vår sociala omgivning och andra människors beteenden. På samma sätt påverkas vår fysiska aktivitet även av den fysiska omgivningen; goda möjligheter till idrott och lek uppmuntrar till rörelse, medan dåliga förhållanden sänker motivationen att röra på sig. (Humbert m.fl. 2008.)

I Finland har barn som vuxit upp på landet exempelvis ofta själva cyklat till och från skolan, medan barn som har vuxit upp i städer inte har haft samma möjlighet, då den hårda trafiken har utgjort en säkerhetsrisk.

Den fysiska och sociala omgivningen påverkar förstås även vår hälsa, på samma sätt som vår fysiska aktivitet påverkar hälsan och vice versa. Vad man lätt glömmer bort är att vår kulturella bakgrund utgör en stor del av vår livsstil och att kulturen därmed direkt påverkar våra motionsvanor, som i sin tur påverkar hälsan. Inom olika kulturer har man olika syn på idrott och motion; inom vissa kulturer och religioner är synpunkten att idrott inte är till för kvinnor, medan vi finländare ser det som helt naturligt att flickor och pojkar idrottar sida vid sida. Den fysiska omgivningen har i Finland resulterat i många vinteridrotter, som numera är viktiga inslag i den finländska idrottskulturen. Kulturens betydelse för vår fysiska aktivitet och för vår hälsa bör med andra ord inte förringas.

3.5.1 Västerländsk kristen kultur

Kristendomen hör till en av de fem världsreligionerna och har fått sitt namn efter Jesus Kristus, som levde för ca 2000 år sedan. Enligt Bibeln, som är de kristnas heliga skrift, var Jesus Guds son och kom till jorden för att frälsa människorna. Kristendomen har sitt ursprung i judendomen, men skiljer sig från den på flera punkter; bl.a. genom tron på treenigheten (Jesus, Gud och Den Helige Ande.) Kristendomen kan vidare indelas i olika trosriktningar varav de tre största är katolicism, protestantism och ortodoxism. Den anglosaxiska tron räknas ofta som en protestantisk trosriktning. (Religion Facts 2015b.)

Inom kristendomen betonas Jesu kärlek; de människor som tar emot frälsarens kärlek och tror på honom tros få evigt liv i himlen. Människor som förnekar honom tros hamna i helvetet. De viktigaste kristna högtiderna är julen och påsken, men därutöver förekommer många mindre högtider under kalenderåret. (Religion Facts 2015b.) Kristen tideräkning startar från och med år 0 (Jesu presumptiva födelse) och räknas i antalet solår. Ett år har därmed 365 dagar.

Likt andra religioner har kristendomen haft en stor inverkan på samhällets utveckling och utformning i dess verksamma länder. Bland annat lagar samt många vardagliga seder och bruk har en kristen värdegrund, även om medborgarna kanske aldrig har reflekterat över det (ex. luthersk punktlighet och arbetsmoral framförallt bland äldre i Finland). De flesta av den finländska almanackans röda dagar är kristna helgdagar såsom långfredagen, Kristi himmelfärdsdag och midsommardagen.

Lärarrollen och den finländska undervisningskulturen

Religionen har på många sätt format samhället och därmed även undervisningssektorn och möjligheterna till utbildning. Den finländska lärarutbildningen är mångsidig och läraryrket har en god status i vårt land. Yrkesrollen har i takt med samhällsutvecklingen förändrats under åren och i dagens undervisning står läraren närmare eleverna än tidigare. Enligt undervisningssektorns fackorganisationers etiska principer skall lärar-elev –förhållandet bygga på ömsesidig respekt och samarbete. Lärarens uppgift, utöver att trygga elevernas inläring, är att öka de studerandes självkänsla, utveckla deras sociala ansvarstagande samt främja formandet av trygga, mänskliga relationer, vilket även finns omnämnt i den nya läroplanen. Läraren bör även acceptera sina elever som unika individer med olika förutsättningar. Han/hon bör alltid sträva mot att förhålla sig rättvis och respektera elevernas personliga integritet. (OAJ 2015; Utbildningsstyrelsen 2014, 14-15.) Den finländska läraren är inte längre en person, som eleverna fruktar att tilltala. Läraren skall snarare sträva mot att vara en medmänniska och stödperson inom undervisningen och genom elevernas uppväxt. I Finland tilltalar vi läraren vid förnamn, vilket är väldigt ovanligt runtom i världen och kan förvåna utbyteselever och invandrare.

Kvinnans roll i Finland är stark. Finland var det tredje landet i världen, näst efter Nya Zeeland och Australien, vilket införde rösträtt (år 1906) och vi är fortfarande ett av de få länder i världen som har haft en folkvald, kvinnlig president.

Begreppet *undervisning* definieras som en planerad och systematiskt utförd aktivitet, vars målsättning är förmedling av kunskap (Nationalencyklopedin 2015c; Nordstedts svenska ordbok 1990). I Europa och västvärlden poängteras jämställdhet i samhället och för oss finländare känns det som en självklarhet att man oavsett kön skall få gå i skola och utbilda sig. Detta är tyvärr inte

lika självklart överallt i världen och på många håll är undervisning och utbildning enbart möjligt för personer av manligt kön (UNGEI 2015). Den finska lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män trädde i kraft den 1 januari 1987. Jämställdhetslagen säkrar bland annat lika utbildnings- och undervisningsvillkor för pojkar och flickor, män och kvinnor. (Tasa-arvolaki 609/1986.)

3.5.2 Österländsk muslimsk kultur

Islam grundar sig på profeten Muhammeds uppenbarelser från 600-talet. Uppenbarelserna skrevs ner i Koranen, som sedan kom att bli religionens heliga skrift. Anhängarna av religionen kallas muslimer och delas traditionellt in i sunnimuslimer (sunnier) och shiamuslimer (shi'iter) beroende på trosriktning. Muslimernas gud är Allah, vilket betyder "gud" på arabiska. (Kankkonen 2008, 228; Religion Facts 2015b.)

Mecka är muslimernas heligaste stad och en muslim trogen sin religion bör be vänd mot Mecka fem gånger per dag. Ramadan, dvs. fastan, är en mycket viktig muslimsk högtid, som infaller under det islamska kalenderårets nionde månad. (Kankkonen 2008, 228-230; Religion Facts 2015.) Under fastan är det förbjudet att äta, dricka och ha sexuellt umgänge under dygnets ljusa timmar (Religion Facts 2015). Ej heller rökning är tillåtet under dagtid (Kankkonen 2008, 230).

Liksom inom många andra religioner är tron på livet efter döden stark även inom islam. Beroende på hur man levtt sitt jordiska liv tros man antingen komma till paradiset eller hamna i helvetet. (Religion Facts 2015b.) Islam som livshållning innebär att hela livet tjäna Gud och den religiösa lagen *sharia* har en mycket stor inverkan på vardagen. Sharia bygger på Koranen och innehåller råd, bud och förbud för livets alla skeden. (Hedin 1994, 26.) Muslimer äter inte svinkött eller skaldjur och det kött som äts bör ha slaktats enligt bestämda principer. Enligt islam är det inte heller tillåtet att dricka alkohol, men detta bud efterföljs inte lika strängt. (Hedin 1994, 81.)

Den islamska tideräkningen skiljer sig från den kristna på flera sätt; varje år i den islamska kalendern har tolv månader och månaderna räknas i månvarv (29½ dygn), vilket innebär att ett år har 354 dagar (Hedin 1994, 77) till skillnad från den gregorianska kalenderns 365 dagar.

Den muslimska synen på kvinnan

Precis som i Finland och andra kristna länder har den muslimska tros läran påverkat samhällsutvecklingen i traditionellt muslimska länder. Rätten till utbildning är tyvärr inte jämlik och i många muslimska länder är andelen utbildade flickor och kvinnor låg. I norra Pakistan är läget uselt; till följd av feltolkad tros lära har kvinnor inte rätt till utbildning och dryga 90% av kvinnorna i dessa regioner är analfabeter. Makthavarna i dessa områden av Pakistan fruktar att kunskap hos kvinnor kan leda till nedsatt makt och försvårat styre och har därför förbjudit flickor att gå i skola. (Latif 2015.) Läget är naturligtvis inte det samma i alla muslimska länder och i t.ex. Iran, där man jobbat hårt för kvinnors rätt till utbildning, utgör kvinnor 49% av landets alla studenter (Iran Chamber Society 2001).

Kvinnosynen inom dagens islam skiljer sig klart från den nutida västerländska synen på kvinnan, men är inte helt olik den kvinnosyn man hade i väst för några hundra år sedan. En sådan jämförelse är dock inte riktigt möjlig, eftersom flertalet kulturella, traditionella och historiska faktorer inverkar. (Badawi 2015.) Inom islam är det vanligt att en man har flera hustrur, vilket är i enlighet med Koranen. Muslimska kvinnor bör även täcka sitt hår med slöja. Detta tolkas av oss i väst som oetiskt och kvinnokränkande, men bland muslimska kvinnor själva finns det både förespråkare och sådana som motsätter sig detta (Klinghoffer & Yllner 2013.) Oberoende kvinnans egna attityd ställer slöjbärande till en del knepiga situationer inom exempelvis den finländska skolgymnastiken. Även läkar- och fysioterapibesök kan försvåras av det faktum att den muslimska kvinnan inte bör visa hud för andra män än sin egen fästman.

År 2005 skrev iranfödde Almaspour, forskare i samhällsvetenskap vid Tammerfors universitet, i sin doktorsavhandling att han redan som barn lade märke till kvinnornas svaga ställning i det iranska samhället. Trots att det bröt mot landets äktenskapslag tvingades 13-åriga flickor till giftermål. (2005, 9.) Vidare skriver Almaspour (2005, 371) att Iran är ett gammalt patriarkaliskt land, där kvinnorna förtrycks och männen innehar makten. Moral är väldigt centralt inom den muslimska tron och kulturen. Samhällsmoralen anses vara kvinnornas ansvar och genom deras goda uppförande tros männens beteende regleras. Klädseln är ett uttryck för kvinnornas moral och genom att inte visa hud eller hår för andra män än den egna fästmannen och nära släktingar tillför kvinnorna enligt islam ökad moral i samhället. Enligt den muslimska tron är alla människor

lika värda inför Gud, men fundamentalister har tolkat de heliga texterna som att mannen är det värdefullare könet. Likt andra religioner är islams uppgift att slå vakt om moralen och främja ett gott liv. I Iran och många andra islamistiskt fundamentalistiska länder genomförs trots allt dåd, som är helt emot den religiösa tron, och kvinnor stenas till döds för sin olydnad. (Almaspour 2005, 375-376.) Precis som inom alla andra religioner förekommer olika tolkningar och en hel del feltolkningar av Koranen. Man bör som kristen komma ihåg att en bokstavlig tolkning av Bibeln inte heller ger kvinnan någon särskilt hög samhällsstatus. Bibeln har ändå inte lika stor vardagsbetydelse för majoriteten av världens kristna, som Koranen har för en stor del av världens muslimer.

Sedan den Iranska Revolutionen år 1979 har kvinnor inte släppts in till idrottsarenor och sportevenemang med endast manliga deltagare. Detta verkar det nu blir ändring på, men i så fall får kvinnorna lov att ta plats på en avskild läktare och maskulina idrottsgrenar som brottning och simning, vilka visar en hel del naken hud hos de manliga idrottarna förblir även i framtiden förbjudet för kvinnor. (Tolonen 2015.)

3.6 Ackulturation och integration

Ackulturation innebär enligt Nationalencyklopedin ”den kulturella förändringsprocess som uppstår i mötet mellan samhällen med olika kulturella traditioner” (2015a). Professorn och forskaren i kulturell psykologi John W. Berry beskriver ackulturation som förändringen hos en individ eller inom en kulturell grupp vid mötet med en annan kultur (2011, 465). Ackulturation kan uppdelas i följande stadier, beroende på hur processen utvecklas; integration, assimilation, separation och marginalisering.

Begreppet *integration* har blivit högaktuellt i dagens allt mer mångkulturella samhälle. Begreppet definieras som ”sammansmältning av olikartade delar till en helhet”, enligt Nordstedts svenska ordbok (1990) och Nationalencyklopedin definierar integration (inom samhällsvetenskap) som en process, vars syfte är att förena skilda enheter (2015b). Samhällsintegration av människor med exempelvis frånvikande kulturell bakgrund innebär med andra ord den process, som strävar till

att anpassa individen till det nya och främmande samhället samt förena människor trots avvikande bakgrund. En invandrare integreras i samhället då han eller hon strävar mot att behålla den egna kulturen men samtidigt också önskar anpassa sig till det nya landets seder och bruk (Talib, Löfström & Meri 2004, 45).

Assimilation sker om individen (i detta fall invandraren) inte önskar upprätthålla den egna kulturen i det nya landet utan istället tar till sig den nya kulturen helt och hållet (Berry 2011, 466).

Separation är i princip motsatsen till *assimilation*, dvs. att individen inte alls tar till sig det nya landets kultur utan istället avskärmar sig från samhället och väljer att leva enligt hemlandets seder (Berry 2011, 475).

Marginalisering betyder att individen varken tar till sig den nya kulturen eller behåller den gamla och därmed marginaliseras från samhället (Berry 2011, 472). Ibland pratar man även om utanförskap eller utslagning från samhället.

Bild 2 illustrerar ackulturationens fyra stadier i förhållande till varandra och samhället. Integration innebär, liksom bilden visar, att invandrarens förhållande till både den egna och den nya kulturen är stark. Integration och hälsa går hand i hand, dvs. främjar varandra, men tyvärr har undersökningar därmed också visat att en bristande hälsa kan leda till sämre integration och vice versa (Moradi 2013).

		Identifiering med minoritetsgruppen	
		Stark	Svag
Identifiering med majoritetsgruppen	Stark	Integration	Assimilation
	Svag	Separation	Marginalisering

Bild 2. John W. Berrys illustration från år 1980 av ackulturationens fyra stadier. (Elektronisk källa: <http://www.acrwebsite.org/volumes/ap04/04151f01.gif>)

4 INVANDRARNAS HÄLSA, FYSISKA AKTIVITET OCH INTEGRATION

I det här kapitlet behandlas, som rubriken lyder, invandrarnas hälsa, fysiska aktivitet och integration. Är invandrarnas hälsa och fysiska aktivitet på samma nivå, bättre eller sämre än hos den övriga befolkningen i Finland? Finns det specifika ”integrationsutmaningar” och vilka är de i så fall?

4.1 Invandrarnas hälsa

I en finländsk undersökning deltog ett tusental invandrare med rysk, kurdisk och somalisk bakgrund mellan 18 och 64 år. Alla deltagare hade varit bosatta i Finland minst ett år. Undersökningens deltagaraktivitet blev till följd av stort rekryteringsengagemang högre jämfört med motsvarande utländska undersökningar. Eftersom jag i denna pro gradu -avhandling fokuserar på integration av invandrare med muslimsk bakgrund har jag därmed också valt att främst redogöra för de muslimska invandrarnas hälsa. Undersökningsresultaten visade att de muslimska invandrarna (somialerna och kurderna) upplever brister i sin hälsa och sitt välbefinnande. (Rask m.fl. 2012.)

Invandrarkvinnorna med kurdisk bakgrund upplevde den egna hälsan som klart sämre än de andra undersökningsdeltagarna. De somaliska männen upplevde att den egna hälsan var god och deltagarna med somalisk bakgrund var enligt undersökningen även i övrigt mest nöjda med livskvaliteten. Då man däremot testade den fysiska funktionsförmågan visade det sig att de somaliska invandrarna fick sämst resultat. Problem med vikten och direkt fetma var ett vanligt problem särskilt bland kvinnorna med somaliskt och kurdiskt ursprung, så även hos männen med kurdiskt ursprung. (Rask m.fl. 2012.) Det finns dylika undersökningar utförda på invandrarbarn och unga i Finland, vilka visar att överviktsproblem är allra vanligast bland somaliska flickor. Problem med övervikt har enligt dessa studier visat sig vara ett vanligare problem hos barn och unga med invandrabakgrund än hos samma åldersgrupp ur den övriga befolkningen. (Wikström m.fl. 2014.) Väldigt få av de somaliska deltagarna i undersökningen åt dagligen färsk frukt och

färsk grönsaker och de somaliska kvinnorna var även de som i störst utsträckning drabbats av diabetes. Invandrarna med somaliskt och kurdiskt ursprung var mindre fysiskt aktiva än majoriteten på de finländska undersökningsorterna. Undersökningsslagare från dessa två invandrargrupper, vilka hade flyttat till Finland först i vuxen ålder och hade varit bosatta i landet endast en kort tid, hade i större utsträckning problem med den sociala och fysiska funktionsförmågan. (Rask m.fl. 2012.)

Den yngre invandragenerationens hälsa

Det finns fortfarande relativt lite information om invandrarungdomars hälsa i Finland. Enkäten Hälsa i skolan utförd av *Institutet för hälsa och välfärd* gav 2013 för första gången mer omfattande uppgifter om invandrarungas hälsa och välbefinnande i Finland. Studien visade att första generationens invandrarunga är en heterogen grupp, som skiljer sig betydligt från andra ungdomar med invandrarbakgrund. Första generationens invandrarungdomar mår i regel sämre än andra jämnåriga, upplever oftare ångest och fysiska sjukdomssymptom samt har oftare problem med skolarbetet, vilket leder till skoltrötthet. (Matikka m.fl. 2014, 4.)

Som redan nämnt finns det undersökningar utförda på invandrarbarn och unga i Finland, vilka visar att överviktsproblem är extra vanliga hos bland andra somaliska flickor. Viktproblem har enligt dessa studier visat sig vara mer förekommande hos barn och unga med invandrarbakgrund än hos samma åldersgrupp ur den övriga befolkningen. (Wikström m.fl. 2014.) D-vitaminbrist och autism har enligt studier visat sig vara relativt förekommande hos somaliska barn, vilket tros bero på att den mörka hudfärgen jämfört med ljus hy kräver mera solljus för att producera tillräckliga mängder D-vitamin. Orsaken till det förhöjda antalet autister är dock inte klarlagt. (Svenberg 2011, 25.)

En annan undersökning gjord av *Institutet för hälsa och välfärd* visar att ungdomar med invandrarbakgrund i mindre utsträckning än andra jämnåriga finländare använder sig av rusmedel. Särskilt alkoholanvändningen var märkbart lägre bland ungdomar med invandrarbakgrund. Användning av tobak och snus var enligt det här undersökningsresultatet ovanligare inom denna målgrupp än bland ungdomar i övrigt. (Wikström m.fl. 2014.) Anmärkas

bör dock att dessa uppgifter inte gäller första generationens invandrare, som skiljer sig anmärkningsvärt från andra generationens invandrare; enkäten *Hälsa i skolan* från 2013 visar att första generationens invandrare är mer benägna att röka, testa droger och alkohol än andra ungdomar i samma ålder (Matikka m.fl. 2014, 4). Även vissa uppgifter från Sverige visar att rökning är vanligare bland personer med invandrarbakgrund, vilket tros bero på sämre kunskap om rökningens biverkningar (Moradi 2013). Tilläggas bör dock, att alkohol inte är lika accepterat inom t.ex. islam som inom kristendomen (Hedin 1994, 81) och att rökning är förbjudet dagtid under den muslimska fastemånaden Ramadan (Kankkonen 2008, 230).

Psykisk hälsa

Särskilt invandrare som kommer från krigsdrabbade länder riskerar att i större utsträckning drabbas av psykosomatiska sjukdomar, oro, ångest, depression och sömnstörningar (Moradi 2013). Hela 78% av invandrarna med kurdisk bakgrund och 57% av de med somalisk bakgrund hade enligt THL:s forskningsrapport upplevt traumatiska händelser i sitt tidigare hemland och varannan av de kurdiska kvinnorna och var fjärde av de kurdiska männen visade allvarliga symptom på depression och ångest. Invandrare med kurdisk bakgrund använde sig enligt undersökningen av mentalvårdens tjänster lika frekvent som den övriga befolkningen trots att de i betydligt större utsträckning led av ångest- och depressionssymptom. (Rask m.fl. 2012.)

Rasism (nedlåtande tänkande och behandlande av personer med annan kultur eller bakgrund) drabbar tyvärr många invandrare, vilket i sin tur har negativa effekter på den psykiska hälsan. Dryga femtedelen av THL-undersökningens alla intervjuade (kurder, somalier och ryssar) hade fått höra glåpord och förolämpningar i vardagen och en ännu större andel upplevde sig någon gång ha blivit bemött på ett respektlöst sätt under sin tid som bosatt i Finland (Rask m.fl. 2012).

Första generationens invandrarungdomar lider oftare av ångest än andra jämnåriga. De råkar dessutom oftare ut för mobbning, fysiska hot och sexuellt våld. Skoltrötthet är dessutom vanligare bland denna målgrupp än bland andra ungdomar och en stor andel uppgav att de saknar en nära vän. (Matikka m.fl. 2014, 4.)

4.2 Invandrarnas fysiska aktivitet

Internationella studier har visat att invandrare med icke-västerländsk bakgrund bosatta i europeiska länder och USA, trots den utbredda kunskapen om de positiva effekterna av fysisk aktivitet, generellt sett är mindre fysiskt aktiva än majoritetsbefolkningen. Detta medför större risk att drabbas av hälsorelaterade problem och sjukdomar förknippade med en stillasittande livsstil. (Koca & Lapa 2014.)

Enligt THL:s forskningsrapport från 2012 var invandrare med somaliskt och kurdiskt ursprung mindre fysiskt aktiva än den övriga befolkningen på de finländska undersökningsorterna (Rask m.fl. 2012). Forskning har visat att invandrarungdomar är mindre aktiva inom föreningsidrott och även i övrigt mindre fysiskt aktiva än andra jämnåriga. Samma forskningsrapport visade att det förekommer betydande skillnader i socioekonomisk status mellan invandrarungdomars och övriga ungdomars hemförhållanden; dryga 70 procent av undersökningens invandrarungdomar bodde i hyreslägenheter och hade dålig tillgång till idrottsutrustning som skidor och skridskor. (Carlson 2001.)

I en spansk studie konstaterades det att invandrarungdomarnas ålder, religion, socioekonomiska hemförhållanden, kön, utbildningsgrad och språkkunskaper hade inverkan på hur fysiskt aktiv invandraren var i sitt nya hemland. Manligt kön, utbildning och goda språkkunskaper, lägre ålder vid tiden för invandringen och goda socioekonomiska hemförhållanden påverkade mängden fysisk aktivitet positivt. Som invandrarkvinna med muslimsk trosövertygelse låg andelen fysisk aktivitet generellt sett på en relativt låg nivå. (Garrido m.fl. 2012.) En studie utförd på turkar som invandrat till Tyskland och England gav motsvarande resultat, med skillnaden att de som bodde i Tyskland motionerade flitigare än de som bodde i England. Likt många andra studier inom samma område motionerade invandrarkvinnorna mindre än männen och dessutom med lägre intensitet. Forskarna konstaterade att en anledning till detta kunde vara synen på kvinnan och motion i hemlandet, dvs. Turkiet. (Koca & Lapa 2014.) Enligt en australisk myndighetsstudie var invandrare från Nord-Afrika och Mellanöstern relativt fysiskt passiva i jämförelse med andra folkgrupper i Australien. Invandrare med ursprung från dessa områden var även mindre aktiva

inom organiserad idrott och kvinnorna utgjorde den allra mest fysiskt inaktiva undersökningsgruppen. (ABS 2006, 6.)

4.3 Integration av invandrare

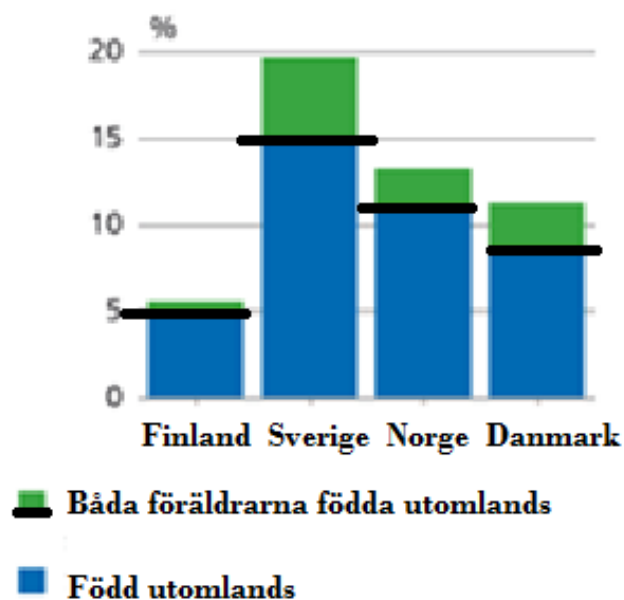
Integrationens syfte är, som tidigare nämnt, att invandraren skall anpassa sig till det nya landets seder och bruk, smälta in i samhället, men samtidigt även sträva mot att i mån av möjlighet hålla fast vid den egna kulturen (Talib, Löfström & Meri 2004, 45). Kulturskillnader kan naturligtvis skapa problem i mötet mellan individer, men behöver inte göra det. Dessutom är det omöjligt att fastslå hur stor del av en persons beteende, som bottnar i den kulturella bakgrunden och hur stor del det är, som bottnar i hans personlighet. Problem kan uppstå av många olika anledningar och det finns ingen orsak att skylla allt på kulturella skillnader – man bör komma ihåg att allt mänskligt beteende utgår från den aktuella situationen och de människor som är inblandade i den. (Bodin & Fant 2000, 12.)

Tillförlitlig information om huruvida integrationsprocessen sker smidigare, då den invandrande individens kulturella bakgrund till viss del påminner om det nya samhällets seder och bruk, hittades inte. Man kan dock anta att det som finländare är enklare att flytta och anpassa sig till ett annat västerländskt land än till ett asiatiskt, arabiskt eller afrikanskt land och vice versa. Kulturkrocken torde då bli mindre dramatisk. Nedan följer den rikssvenske föreläsaren, apotekaren och läkaren Faraidoun Moradis tankar om hur integrationsprocessen kan tänkas påverka invandrares hälsa:

”Att invandrare (i Sverige) mår sämre både fysiskt och psykiskt har olika orsaker. En kan vara konsekvenser av migrationsprocessen, som i sig kan göra att hälsan är sämre i denna grupp. En annan orsak kan vara följer av den komplicerade och diffusa integrationsprocessen. De nya omställningarna i livet gör att den som är nyanländ har sämre förutsättningar att prioritera sin hälsa. Många invandrare har inte möjlighet att ta del av resurserna inom hälso- och sjukvården.” (Moradi 2013.)

Andelen invandrare, andra generationens invandrare och personer med utländsk härkomst är i Finland fortfarande betydligt lägre än i de övriga nordiska länderna. Bild 3 illustrerar andelen

invandrare och personer med utländsk bakgrund i Finland, Sverige, Norge respektive Danmark. I bilden framkommer både andelen personer med utländska föräldrar bosatta i landet och andelen personer som fötts utomlands och sedan invandrat.

Bild 3. Andelen personer med utländsk härkomst i de nordiska länderna (Statistikcentralen 2012).

Bild 4 på följande sida visar Finlands befolkningsstatistik år 2012 baserad på invånarnas nationalitet, modersmål och födelse land. Samma år var andelen finlandssvenskar av den totala befolkningen 5,4 procent (dryga 290 000 personer) (Finnäs 2013, 7), vilket kan jämföras med antalet invånare som fötts utomlands; 5,2 procent av Finlands totalbefolkning. Antalet finlandssvenskar har varit rätt stabilt sedan 1880 –talet, däremot ökar antalet invandrare och andra ledets invandrare i stadig takt.

Bild 4. Finlands befolkningsstatistik baserad på nationalitet, modersmål och födelseland 2012 (Statistikcentralen 2012).

Muslimernas andel och islams synlighet i det finländska samhället har ökat avsevärt under de två senaste decennierna, detta till stor del pga. ökad invandring från muslimska länder. Trots detta är det ännu få finländare som vet särskilt mycket om religionen islam och den muslimska kulturen. Framförallt på större orter i vårt land har andelen muslimer ökat snabbt - det är därför viktigt att vi medborgare får saklig information om islam och inte bara bildar egna, förvrängda uppfattningar utgående från vad som skrivs i tidningar och andra medier. (Martikainen 2008.)

Tuomas Martikainen, forskare i religionsvetenskap vid Åbo Akademi och en av författarna till den tvärvetenskapliga boken *Islam Suomessa - Muslimit arjessa, mediassa ja yhteiskunnassa*, kommenterade i en intervju år 2008 integrationen av muslimer i det finländska samhället på följande sätt:

”Vi medger fritt – liksom andra – att det finns vissa problem kring islam, men den stora saken vi vill få fram är att muslimernas integration i Finland överlag har gått bra. Den allmänna bilden av muslimer är alltför kritisk.” (Karlsson 2008.)

4.3.1 Lagen om främjande av integration 1386/2010

Den finländska lagen om främjande av integration är stiftad för att främja integration och stödja invandrarna till aktivt samhällsdeltagande i Finland. Syftet med lagen är också att främja jämlikhet och medverka till positiv och smidig växelverkan mellan folkgrupper. (1§.) Med integration menas i det här sammanhanget den interaktiva utvecklingen mellan invandraren och samhället, vars mål är att invandraren får den kunskap och de färdigheter som behövs för att leva och arbeta i det finländska samhället. Integrationens uppgift är dock även att stödja invandrarens möjligheter att upprätthålla den egna kulturen och det egna modersmålet. (2§.) Kommunen, arbets- och näringsbyrå samt andra instanser är ansvariga att erbjuda invandrare adekvat vägledning och rådgivning angående arbetsliv och integrationsfrämjande verksamhet (8§). Kommunen är även ansvarig för integrationens planering, utförande och uppföljning på lokal nivå. De kommunala tjänsterna skall anpassas så att de även lämpar sig för invandrare och den kommunalt anställda personalens integrationskunskap skall utvecklas. Integrationsverksamhet kan även ordnas i samarbete mellan kommuner. (30§.) Innan integrationsprocessen drar igång krävs en inledande kartläggning av invandrarens personliga behov och förutsättningar för sysselsättning och integration. Kartläggningen omfattar bl.a. personens tidigare utbildning, arbetshistoria, språkkunskaper och vid behov övriga omständigheter. (9§.) (Lag om främjande av integration 1386/2010.)

4.3.2 Integrationsrelaterade utmaningar i den finländska skolmiljön

Vid Tammerfors universitet färdigställdes år 2012 en pro gradu –avhandling med fokus på invandrabarns integrering i den finländska skolmiljön. I studien, som var av det kvalitativa slaget och tog tre år att utföra, undersöktes invandrabarns svårigheter och stötestenar i undervisningen. I undersökningen deltog barn med heterogen invandrabakgrund, vilka hade varierande språkkunskap och skolframgång. Eleverna observerades under skoltid och såväl lärare som elever intervjuades för ändamålet. Eleverna tillfrågades om skolupplevelser gällande bl.a. skolmaten, skolämnen och läxor, lärare, skolkamrater, svårigheter kopplade till skolgången, rädslor och den

finländska kulturen. Alla tillfrågade elever svarade att de gillar skolan och livet i Finland. Däremot var det väldigt få svarande som hade finländska kompisar utanför skolan och största delen av kommunikationen med de finländska kamraterna skedde under lektionstid. (Agafonova 2012, 42.) Lärarna och eleverna själva uppgav att samhällskunskap var det svåraste skolämnet, detta pga. ämnets svårförståeliga termer (Agafonova 2012, 43).

En undersökning gjord av THL visade att de minst utbildade invandrarna kom från Somalia. En dryg tredjedel av de somaliska kvinnorna hade aldrig gått i skola och ca en tiondel av dem svarade att de läser hjälpligt eller är analfabeter. (Rask m.fl. 2012.) Föräldrars utbildning och socioekonomiska status har enligt flera studier visat sig ha samband med barnens skolframgång – om föräldrarna är analfabeter är det naturligtvis betydligt svårare att hjälpa barnen med läxorna än om föräldrarna själva fått en akademisk utbildning.

I Agafonovas (2012, 43) och Nilsson och Prnjavoracs (2008, 30) studier uppger lärarna att invandrabarnen behandlas lika som övriga elever. De intervjuade lärarna i Agafonovas (2012, 43) undersökning uppgav att elever med invandrarbakgrund i allmänhet har sämre skolframgång än andra elever, vilket delvis beror på språkliga svårigheter som gör hemuppgifterna extra tidskrävande.

I Agafonovas studie upplevdes gymnastiken av majoriteten av de tillfrågade eleverna som det roligaste skolämnet och framförallt barn med afrikanskt ursprung uppgav att de gillade utelekar och snö väldigt mycket. Att få spela tillsammans med sina kompisar och testa nya idrottsgrenar som skridskoåkning och skidåkning uppgavs enligt invandrareleverna vara skolgymnastikens positiva sidor. (Agafonova 2012, 45.) Även Nilsson och Prnjavorac (2008) konstaterar att skolgymnastiken är ett omtyckt ämne bland elever med invandrarbakgrund. Gymnastiken skiljer sig markant från de övriga mer teoretiska skolämnena och erbjuder invandrareleven möjlighet till kommunikation och deltagande oberoende språkkunskap. (Nilsson & Prnjavorac 2008, 30.) Gymnastiken är också det skolämne som orsakar störst utmaningar ur ett religiöst och kulturellt perspektiv; Agafonova konstaterar att det i allmänhet lönar sig som lärare att vara förstående och flexibel samt diskutera eventuella problemsituationer med föräldrarna. En stor del av de muslimska flickorna använder alltid kjol och bör enligt sin religiösa övertygelse göra det även under gymnastiken, vilket i sin tur är en säkerhetsrisk och även i övrigt komplicerar idrottandet.

Agafonova skriver att man genom diskussion kan hitta lösningar på problemet och att säkerheten trots allt jämt bör komma i första hand. (2012, 47.) Simning är en gren som kräver extra mycket flexibilitet av läraren och ofta vissa specialåtgärder, om undervisningsgruppen innehåller muslimska flickor. Vill en elev simma med någon form av specialsimdräkt eller i en lång t-skjorta bör man naturligtvis diskutera saken med simhallspersonalen. (Agafonova 2012, 47.) Den finländska lagen tillåter inte skolkning eller möjlighet till undervisningsfrihet pga. religiös eller etnisk övertygelse, men skolan kan tillmötesgå eleven genom att ordna motsvarande undervisning eller vidta flexibla åtgärder förutsatt att de rättas efter ansvars- och säkerhetsföreskrifterna, läroplanen och ett jämlikt bemötande (Siljamäki 2013, 422).

4.3.3 Religion och kultur i samhället

Religion överlag och kanske framförallt islam har det senaste århundradet spelat en viktig roll för världens politiska utveckling. De europeiska och nordamerikanska samhällena har sakta men säkert sekulariserats och kristendomen har på senare tid spelat en allt mindre politisk roll. Därför kan det te sig som om islam spelat en större politisk roll än andra världsreligioner, vilket till viss del kanske stämmer, men sett till en längre tidsperiod är det trots allt inte riktigt så. Sekulariseringen i väst är ett resultat av pluralismen och individualismen. Processen startade i samband med 1700-talets filosofiska tankar om att skilja på politik och religion, vilket även ledde till krav på mänskliga rättigheter. (Hedin 2005, 7.)

När man pratar om kultur händer det lätt att man ”drar alla över en och samma kam” och börjar tänka stereotypiskt – något man bör akta sig för. Man bör nämligen komma ihåg att det inom en och samma kultur alltid förekommer underkulturer och individuella skillnader, vilket innebär att två individer med samma kulturella bakgrund trots allt kan uppfattas som relativt olika. (Bodin & Fant 2000, 12.) Den franske sociologen, pedagogen och filosofen Emile Durkheim, även känd som en av sociologins grundare tillsammans med Max Weber och Karl Marx, studerade religion för att bättre förstå social integration. Han menade att även de, som utåt sett verkar sekulariserade, mycket långt baserar sina värderingar och sin moral på en religiös grund. (Smith

& Riley 2009, 11.) Religion är en viktig del av vårt kulturarv och i Finland baseras t.ex. en stor del av våra lagar och helgdagar på en kristen värdegrund.

5 MÅLSÄTTNING OCH FRÅGESTÄLLNING

Syftet med denna pro gradu –avhandling är att utreda finlandssvenska idrottslärares upplevelser av mångkulturella undervisningsgrupper i Österbotten. Målsättningen är att därtill ta reda på lärarnas eventuella lösningar till komplicerade situationer, som kan uppstå då man undervisar elever med varierande kulturell bakgrund i ett praktiskt läroämne som idrott. Min personliga målsättning med detta arbete är att utvecklas som idrottslärare genom att uppnå en djupare förståelse för hur en lyckad integrering av invandrare i skolgymnastiken fungerar i praktiken.

Frågeställningarna för arbetet:

1. Hurudana upplevelser har idrottslärare av mångkulturella undervisningsgrupper i vilka ingår invandrarelever?
  - 1.1 Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till kön och religion?
  - 1.2 Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till bakgrund och ursprungsland?
2. I vilken mån påverkar fysiska, psykiska och sociala faktorer invandrarelevernas idrottsbeteende?
  - 2.1 Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till idrottserfarenhet, fysisk kondition och motorik?
  - 2.2 Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till mentalitet?
  - 2.3 Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till sociala faktorer?
3. Har utmanande situationer relaterade till integration i idrottsundervisningen uppstått?
  - 3.1 Hur har lärarna i de fallen löst dessa?

6 UNDERSÖKNINGSMETODIK

Vetenskapligt undersökande är i grunden en lång rad av val, som begränsas av frågeställningar som; *Vad vill jag undersöka? Hurudant material bör jag samla in? och Vilka metoder lönar sig att använda?* Det finns inga svar som är rätt eller fel, men valet av metoder kommer alltid att påverka slutresultatet i mycket stor utsträckning. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 123.)

Jag valde att göra en kvalitativ studie med hermeneutisk-fenomenologisk ansats, i vilken halvstrukturerad intervju samt webbenkät användes för materialinsamling. Grundtanken inom kvalitativ forskning är att all information vi mottar tolkas genom våra egna glasögon; dvs. förhandsuppfattningar och subjektiva synvinklar påverkar hur vi tolkar företeelser runtomkring oss. Samma information kan alltså tolkas på olika vis, beroende på mottagarens intresse. Den kvalitativa forskningen strävar mot att beskriva människors tolkande (såsom upplevelser, känslor, attityder och åsikter), vilket inte är numeriskt mätbart. Föremålet eller fenomenet för undersökningen bör närmas så övergripande som möjligt. (Hirsjärvi m.fl. 2009, 160-161.)

Tidtabellen för arbetet var följande; forskningsplanen gjordes upp i september 2015 och teoridelen skrevs under samma månad, metodikdelen påbörjades och intervjustrukturen testades i oktober, insamling av material skedde under månaderna januari till maj 2016, varefter materialet transkriberades och analyserades under sommaren.

6.1 Webbenkät och halvstrukturerad intervju för materialinsamling

Eftersom syftet med denna studie är att undersöka idrottslärares upplevelser av mångkulturella undervisningsgrupper lämpar den hermeneutisk-fenomenologiska ansatsen sig väl. Ansatsen är ingen schematisk insamlings- och analysmetod, utan snarare nyckeln till en djupare helhetsförståelse, som kräver förmåga till begrundan i alla enskilda forskningskedan. Forskningsobjektet undersöks i dess rätta element och verkliga tillvaro, dvs. i förhållande till hennes egen verklighet. Detta innebär att forskningsobjektet alltid är knutet till omgivningen och aldrig kan förstås lösryckt från de rådande omständigheterna. (Laine 2001.)

Jag valde att använda mig av två olika metoder för materialinsamling – en kvalitativt utformad webbenkät via nätverktyget Webropol (återfinns som bilaga) och halvstrukturerad intervju, även kallad temaintervju. Dessa metoder för materialinsamling användes av flera orsaker. Med hjälp av webbenkäten, som utformades utgående från temaintervjun och bestod av öppna frågor, uppnåddes bredd på svaren eftersom fler respondenter kunde nås. Genom temaintervjun uppnåddes däremot mer djupgående svar och ökad förståelse för det studerade fenomenet. En halvstrukturerad intervju kan liknas vid ett samtal som bygger på på förhand uppgjorda teman och frågor, vilka formuleras på samma eller åtminstone liknande sätt åt alla respondenter (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47). Detta innebär dock att olika följdfrågor kan uppstå beroende på respondentens svar – intervjumodellen är alltså inte helt strukturerad, eftersom en hög grad av struktur inte lämnar utrymme för följdfrågor (Trost 2005, 20).

Processen inleddes med att utforma strukturen för temaintervjun (återfinns som bilaga), så att intervjuerna på bästa möjliga sätt skulle besvara undersökningens frågeställningar. För att öka tillförlitligheten testade jag temaintervjun på två idrottslärare i oktober 2015. Därefter utformades webbenkäten, som under vintern 2016 sändes ut med tillhörande följebrev (återfinns som bilaga) till femton idrottslärare i Österbotten med räckvidden Larsmo-Petalax. Sju stycken lärare svarade på enkäten, varav fyra var kvinnor och tre var män. I maj 2016 hölls sedan temaintervjuerna med en kvinnlig och en manlig idrottslärare, som inte hade svarat på webbenkäten.

Efter att intervjuerna blivit gjorda transkriberades materialet, dvs. ljudinspelningarna överfördes ordagrant i textformat. Enligt Trost (2005, 127) kan transkribering av kvalitativt material ske på flera sätt – materialet kan antingen helt eller delvis överföras i textformat, beroende på forskarens tycke och smak. Eftersom jag inte är någon gedigen forskare, ansåg jag det mest trovärdigt och riskfritt att inte utelämna några fraser överhuvudtaget, utan bearbetade ljudinspelningarna ord för ord i dess exakta form.

6.2 Innehållsanalys

Efter utförd transkribering påbörjade jag undersökningens analyskedde. Eftersom det insamlade materialet, både intervjuerna och enkätsvaren, nu var i textformat lämpade sig kvalitativ innehållsanalys som metod;

Kvalitativ innehållsanalys förkortas ibland QCA och används för att analysera insamlad data, som är i kvalitativ form. QCA lämpar sig bl.a. vid analys av material i form av text, intervjuer och annat verbalt material, men även vid analys av visuellt, ex.filmad eller observerat material. Syftet med kvalitativ innehållsanalys är att systematiskt beskriva och sammanställa det insamlade materialet. (Schreier 2012, 3.)

Innan själva analyskedet kan starta bör det insamlade materialet utförligt läsas igenom flera gånger, så att forskaren hinner skapa sig en helhetsbild inför innehållsanalysen. Guest, MacQueen & Namey (2012, 21) poängterar vikten av textgenomgång, god planering och organisationsförmåga inför analyskedet, eftersom en stor textmängd annars kan bli utmanande att hantera. QCA-metoden kännetecknas av att forskaren i analyskedet skapar en så kallad "coding frame" av det insamlade materialet. Denna process kan se olika ut beroende på hur massivt materialet är, men syftet med kodningsprocessen är oberoende att komprimera materialet och plocka ut den för forskningsfrågorna väsentliga informationen. (Schreier 2012, 58-59 & 63.) I mitt fall bestod kodningsprocessen av tre steg; segmentation, kodning och kategorisering. Guest m.fl. (2012, 50) skriver att segmentation, dvs. uppdelning i meningsbärande enheter inför kodning och kategorisering, inte är absolut nödvändigt och sällan ges särskilt mycket utrymme i forskningslitteraturen, men rekommenderar själva detta arbetskedde då det underlättar analysen avsevärt. Segmenten kodas, dvs. komprimeras, och utgående från dessa görs passande kategorier som skapar en mer lättförståelig helhet. Tuomi och Sarajärvi (2004, 110) skriver att man med den kvalitativa innehållsanalysen strävar mot att nå klara och tillförlitliga slutledningar genom att först bryta ner materialet i mindre och mer lättförståeliga bitar för att sedan tolka, bygga upp och sätta samman dessa till en logisk helhet. Tuomi och Sarajärvi (2004, 111) beskriver innehållsanalysens skeden på följande sätt;

1. Genomlyssning av intervjuer och transkribering ord för ord
2. Genomläsning av de transkriberade intervjuerna och fördjupning
3. Leta efter komprimerade uttryck och strecka under
4. Lista komprimerade uttryck
5. Leta likheter och olikheter bland de komprimerade uttrycken
6. Sammanföra dessa och skapa underkategorier
7. Sammanföra underkategorierna och skapa överkategorier
8. Sammanföra dessa och skapa övergripande kategorier (teman)

Watt Boolsen (2007, 89) skriver att kodning kan beskrivas som klassificering med bestämda principer. Även enligt henne (2007, 94) kan innehållsanalysen delas in i flera steg. Efter att problemformulering och syftet med studien har fastställts och material har samlats in är det dags att göra upp en ram för analysen, vilken tar materialets karaktär i beaktande då både teori och empiri har inverkan på analysens viktigaste variabler. Kritik som riktats mot innehållsanalysen som metod är den överhängande risken för ”fragmentering”, dvs. att materialets överblick och sammanhang går om intet. Watt Boolsen menar att det därför är fördelaktigt att göra en mindre analys och genomföra ett reliabilitetstest, för att i ett tidigt skede säkerställa kodernas reliabilitet och upptäcka eventuella krockar – koderna och kategorierna bör nämligen inte överlappa varandra. (Watt Boolsen 2007, 94-95.)

Jag bestämde mig för att använda mig av färgkoder då jag påbörjade analysen. Varje meningsbärande enhet (*text segment*), som svarade på någon av forskningsfrågorna, streckades under med en specifik färg utgående från innehåll. Därefter kodades innehållet på följande sätt;

<u>Meningsbärande enhet</u>	<u>Kodning</u>
<i>Simningen är det största problemet, eftersom en del inte FÅR vistas i en simhall på samma gång som pojkar och därmed inte kan följa med när resten av gruppen far och simma.</i>	Simundervisningen orsakar problem, eftersom en del invandrarflickor inte får simma samtidigt som pojkar.

<i>Attitydskillnader förekommer pga. religiösa samt kulturella skillnader, men säkert även pga. avsaknad av tidigare idrottsupplevelser.</i>	Religiösa och kulturella skillnader samt avsaknad av idrottsfarenhet påverkar attityden.
<i>Di e skickliga inom friidrott å bollsporter, men just i di här klubbspelen som innebandy å rinkbandy på skridskor så sir man ju att di int e van å sådee, men di anpassar ju se snabbt!</i>	Inom friidrott och bollsporter är färdighetsnivån god, medan klubbspel orsakar mer problem.

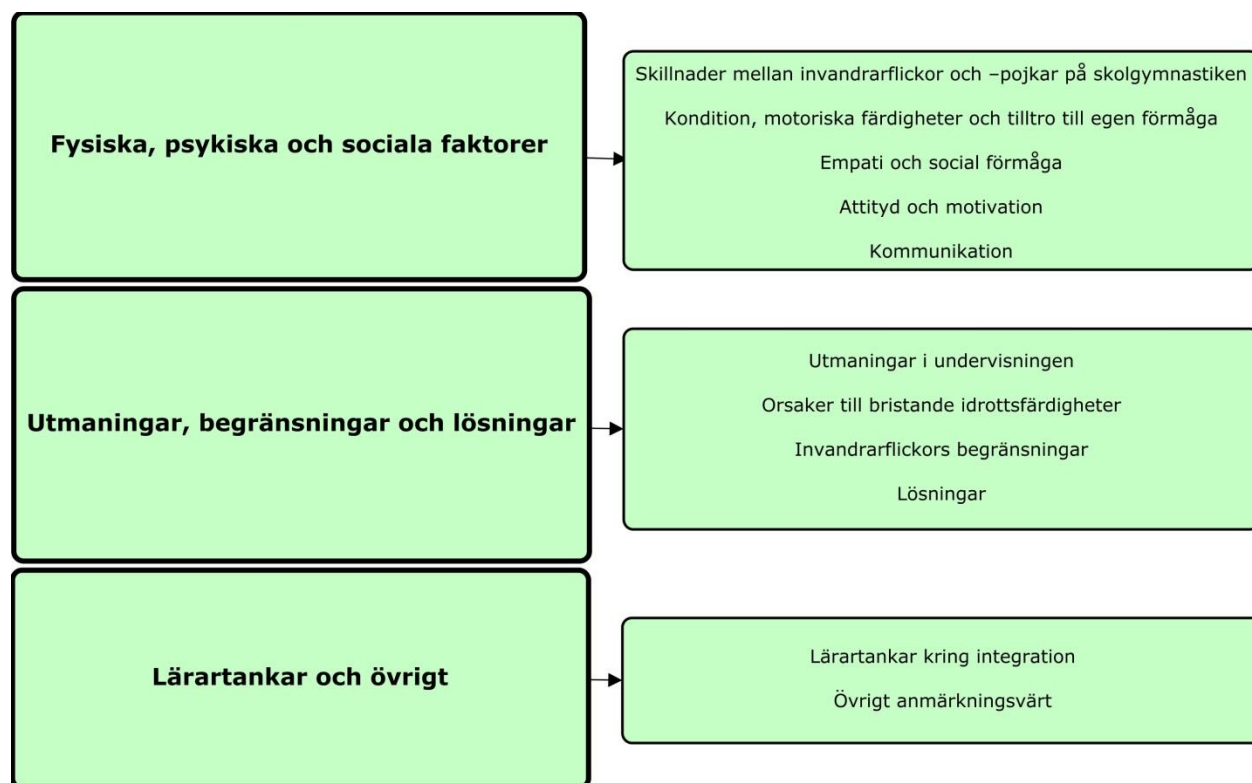
MODELL 1: Meningsbärande enheter (segment) streckades under och färgkodades.

Då kodningen var klar började jag leta likheter och olikheter och sammanförde sedan koderna i passande kategorier på följande sätt;

<u>Meningsbärande enhet</u>	<u>Kodning</u>	<u>Kategori</u>
<i>Simningen är det största problemet, eftersom en del inte FÅR vistas i en simhall på samma gång som pojkar och därmed inte kan följa med när resten av gruppen far och simma.</i>	Simundervisningen orsakar problem, eftersom en del invandrarflickor inte får simma samtidigt som pojkar.	Invandrarflickors begränsningar
<i>Attitydskillnader förekommer pga. religiösa samt kulturella skillnader, men säkert även pga. avsaknad av tidigare idrottsupplevelser.</i>	Religiösa och kulturella skillnader samt avsaknad av idrottsfarenhet påverkar attityden.	Attityd och motivation
<i>Di e skickliga inom friidrott å bollsporter, men just i di här klubbspelen som innebandy å rinkbandy på skridskor så sir man ju att di int e van å sådee, men di anpassar ju se snabbt!</i>	Inom friidrott och bollsporter är färdighetsnivån god, medan klubbspel orsakar mer problem.	Kondition, motoriska färdigheter och tilltro till egen förmåga

MODELL 2: Koderna sammanfördes i passande kategorier.

Innehållsanalysen resulterade i totalt elva stycken kategorier, vilka jag sedan efter bästa förmåga tolkade och sammanförde så att de bildade tre huvudteman. Dessa teman, 1) Fysiska, psykiska och sociala faktorer 2) Utmaningar, begränsningar och lösningar och 3) Lärartankar och övrigt, illustreras i modellen nedan;

MODELL 3: Innehållsanalysen resulterade i tre huvudteman med fem, fyra respektive två underkategorier.

7 TILLFÖRLITLIGHET OCH ETISK GODTAGBARHET

Tillförlitlighet är det viktigaste kriteriet för vetenskaplig forskning. Termer som traditionellt förknippas med tillförlitlighet är *validitet* (dvs. forskningsfrågorna mäter det man verkligen har för avsikt att mäta) och *reliabilitet* (dvs. samma resultat fås vid upprepade mätningar.) Inom kvalitativ forskning är dessa begrepp kritiserade, eftersom de är resultat av kvantitativ forskning och främst tjänar dess syften. (Trost 2005, 111-113; Tuomi & Sarajärvi 2004, 133.) För att komplettera de kvalitativa forskningsmetodernas behov har därför utvecklats mer specifika kriterier, såsom

- *Trovärdighet* (Credibility)
- *Överförbarhet/Tillämpning* (Transferability)
- *Tillförlitlighet* (Dependability)
- *Objektivitet* (Confirmability)

(Tuomi & Sarajärvi 2004, 136-137).

Trost (2005, 113) förklarar att trovärdigheten i en kvalitativ studie är beroende av använda begrepp och metoder, dvs. hur lämpade dessa har varit för studiens syfte. Trost skriver även att trovärdigheten är en av de största utmaningarna med kvalitativa studier, vilket kräver att forskaren reflekterar kring sin egen forsknings styrkor och svagheter. Innan jag påbörjade materialinsamlingen definierade jag studiens centrala begrepp och diskuterade val av metod med min handledare och mina medstudenter. Ursprungsplanen var att besvara mina frågeställningar kvantitativt, men efter lite funderande kom vi gemensamt fram till att kvalitativa metoder var bättre lämpade för min studie. Möjligheten att bolla idéer med andra i samband med pro gradu – seminarierna räknar jag som en positiv aspekt med denna studie. Trovärdigheten skulle ytterligare ha kunnat höjas genom tätare samarbete med mina medstudenter även efter att seminarierna avslutats.

Överförbarhet i detta sammanhang innebär att forskningsresultatet kan tillämpas i en annan liknande miljö, som den vid undersökningstillfället (Tuomi & Sarajärvi 2004, 136). Vad gäller min studie innebär detta att resultatet relativt långt bör vara tillämpningsbart även på andra håll i Svenskfinland och Finland. Troligtvis skulle ett jämförbart resultat uppnås, om man skulle

intervjua idrottslärare i Nyland eller Åboland, dvs. testa överförbarheten i praktiken. Andra studier inom samma område har gett väldigt liknande resultat som min studie, vilket i teorin bestyrker överförbarheten.

Tillförlitlighet innebär mer än bara genomtänkta, fungerande och lämpade metoder. För det första bör alltid källkritik i form av val och tolkning eftersträvas (Hirsjärvi m.fl. 2009, 113). Man bör även komma ihåg att tillförlitligheten är beroende av undersökningens helhet; en röd tråd (koherens) skall genomsyra hela processen och binda samman alla tillförlitlighetskomponenter. Undersökningens målgrupp och syfte, forskarens subjektiva tankar och förutfattade meningar, materialinsamlingen i sig, forskningsobjekten, forskningsprocessens längd samt analys och rapportering är viktiga komponenter som alltid bör beaktas ur ett tillförlitlighetsperspektiv (Hirsjärvi m.fl. 2009, 135 & 138). Under hela forskningsprocessens gång har jag strävat mot självkritik och logiska beslutstaganden. Jag inledde med att definiera begrepp och välja metod utgående från studiens syfte. För att bli medveten om mina egna förutfattade meningar skrev jag ner min egen förståelse för ämnet. Temaintervjun testades dubbla gånger innan den godkändes för ibruktagande och inför kodningsprocessen gjordes ett reliabilitetstest. Forskningsprocessen har av flera studierelaterade anledningar blivit utdragen, vilket även kan ses som en negativ aspekt, men tiden har åtminstone räckt till för grundliga reflektioner under processens gång.

Objektivitet innebär att utomstående personer kritiskt granskar studiens material, resultat och tolkningar samt att texten är skriven på ett sådant sätt att det är enkelt för läsaren att följa forskarens resonemang (Tuomi & Sarajärvi 2004, 137). Objektivitet kan i kvalitativa studier även innebära att man använder sig av forskningsmässigt adekvata och accepterade metoder, men Trost (2005, 115) menar att man som forskare trots detta bör vara öppen för nykonstruktioner och nytänkande. Fullständig objektivitet i kvalitativa studier är omöjlig, men forskaren bör hela tiden beakta sina egna värderingar och förhandsuppfattningars inverkan på slutresultatet och minimera andelen subjektivitet (Hirsjärvi m.fl. 2009, 161). Jag har använt mig av forskningsmässigt välbeprövade metoder, som anses lämpade för studiens ämne och frågeställningar. Jag har även försökt bli medveten om mina egna förutfattade meningar, för att minska subjektiviteten. Huruvida jag (medvetet eller omedvetet) har varit öppen för nytänkande kan jag däremot inte besvara. Avhandlingens handledare har gett mig regelbunden respons på mitt arbete, vilket jag

har försökt beakta så väl som möjligt. Däremot skulle jag gärna ha samarbetat ännu tätare med andra studeranden från samma linje, för att på så vis öka objektiviteten.

Triangulering innebär att man kombinerar olika metoder, teorier och källor i samma studie för att uppnå högre validitet och därmed högre tillförlitlighet. Forskare som går samman i forskarteam och undersöker ett fenomen tillsammans är även ett sätt att uppnå triangulering, eftersom det minskar subjektiviteten och ökar objektiviteten. (Hirsjärvi m.fl. 2009, 233; Tuomi & Sarajärvi 2004, 140-141.) Jag skulle gärna ha skrivit min avhandling tillsammans med någon annan blivande idrottspedagog, men detta var i praktiken inte möjligt. Däremot kan mina metodval räknas som en form av triangulering, eftersom jag samlade in material både med hjälp av en webbenkät och en temaintervju. Webbenkäten gav bredd på svaren medan intervjuerna gav mera djup. Jag har även strävat mot att använda källor från många olika länder.

Etisk godtagbarhet är en annan faktor som bör beaktas i all vetenskaplig forskning. Framförallt i studier där människor fungerar som forskningsobjekt är etik något som bör beaktas i varje enskilt forskningsskede. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 19.) Den forskningsetiska problematiken indelas ofta i två undergrupper; etiska faktorer som berör materialinsamling och målgrupp (kallas ibland Mengele-fall) och etiska faktorer som berör forskarens ansvar över det insamlade materialet (kallas ibland för Manhattan-fall) (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006; Tuomi & Sarajärvi 2004, 127-128). Till etiska principer för mänsklig forskning hör enligt Vetenskapsrådet följande:

- *Informationskravet*: forskaren måste informera de berörda om undersökningens syfte (2015, 7)
- *Samtyckeskravet*: undersökningens deltagare har själv rätt att bestämma över sin medverkan (2015, 9)
- *Konfidentialitetskravet*: känsliga uppgifter måste behandlas konfidentiellt (2015, 12)
- *Nyttjandekravet*: insamlade uppgifter om enskilda testpersoner får enbart användas i forskningssyfte (2015, 14)

Hirsjärvi och Hurme (2000, 20) nämner samma fyra krav som viktiga etiska rättesnören, men tillägger även att etiska dilemman kan uppstå även i andra sammanhang, t.ex. i samband med sponsorer, lagfrågor och maktutövande. Ett konkret exempel på mycket oetiskt förfarande är

då ett stort läkemedelsföretag mutar forskare att manipulera undersökningar och vinkla forskningsresultat, så att de gynnar den egna läkemedelsförsäljningen.

Webropol, vars programvara jag använde för att samla in material via internet, är ett politiskt obundet företag med hög trovärdighet och säkerhet (Webropol 2016). Studerande vid Jyväskylä universitet rekommenderas därför använda denna programvara för kvalitativa och kvantitativa webbenkäter. Jag beaktade den etiska godtagbarheten genom att behandla alla personuppgifter konfidentiellt och använde all insamlad information enbart i forskningssyfte, varefter känsliga uppgifter förstördes. Alla deltagare informerades om undersökningens syfte, målsättning och genomförande. Deltagandet var frivilligt. Inga ekonomiska intressen förelåg.

8 RESULTAT

I detta kapitel redogör jag för resultaten av min pro gradu –undersökning. Även om det är forskarens uppgift att tolka materialet, bör man enligt Trost (2005, 130) vara oerhört försiktig med att läsa för mycket mellan raderna, eftersom risken för övertolkning på så vis ökar. I analyskedet har jag därför försökt skapa distans till mina egna tankar och värderingar, strävat mot en så hög objektivitet som möjligt samt medvetengjort mig själv om risken för övertolkning.

Det insamlade materialet besvarade forskningsfrågorna i tillräckligt god mån. Vissa frågeställningar fick djupgående svar, medan några frågeställningar bara besvarades delvis. Undersökningen svarade därtill på ett par fenomen utöver de ursprungliga forskningsfrågorna samt väckte nya frågor. Resultaten redogörs skilt för varje enskild frågeställning.

8.1 Upplevelser av mångkulturella undervisningsgrupper

Idrottslärarna i min studie hade på det stora hela positiva erfarenheter av att undervisa mångkulturella grupper med invandrarelever. Detta överensstämmer med flera svenska studier - bl.a. lärarna i Nilsson och Prnjavoracs studie från 2008 uppgav att de upplevt det som mestadels positivt att undervisa dylika skolklasser. De flesta av respondenterna i min studie uppgav att det kan vara utmanande och kräver en hel del resurser att integrera nya invandrarelever, men de ansåg trots allt att det är berikande för både dem själva och de övriga eleverna;

”En rikedom att få ha elever med invandrarbakgrund i sina undervisningsgrupper. Våra egna elever lär sig också mycket av dem och deras inställning!”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Många uppgav att den egna inställningen till integration är viktig för lyckade upplevelser. Om man som lärare fokuserar på problemen framom lösningarna blir det onödigt svårt;

”Det är lätt att man gör problem utav sånt som int e någån problem.”

~ manlig idrottslärare ~

En manlig idrottslärare poängterade vikten av att vara öppensinnad gentemot alla elever oberoende bakgrund, eftersom alla ungdomar behöver bli sedda för att trivas. Detta är i enlighet med Tamers (2014) filosofi om att se invandrarelever som en tillgång snarare än en börda, men att acceptera egna tillkortakommanden som lärare är också viktigt;

”Att vara openminded till alla studerande oberoende av bakgrund! Ungdomar oberoende av varifrån de kommer vill synas och höras på ett eller annat sätt. Allt negativt hos en studerande har en orsak. Ifall man hittar en gemensam väg med samtliga studerande, så hittar man också en lyckad intergrerad undervisning! Som lärare så lyckas man inte alltid och det måste man själv acceptera.”

~ manlig idrottslärare ~

Arslan och Rata (2013, 205) skriver att lärare som jobbar med mångkulturella undervisningsgrupper behöver förstå de kulturellt avvikande elevernas (minoritetens) många utmaningar i skolvardagen. Enligt dem är det också viktigt att lärarna stöder och hjälper dessa elever att forma en positiv och hälsosam identitet. Arslan och Rata (2013, 205) poängterar att lärarna bör skaffa sig både praktisk och teoretisk kunskap inom mångkulturellt lärande för att lyckas med sin undervisning, men att även lärarens egna inställning till kulturella minoriteter är ett mycket väsentligt element av mångkulturell kompetens. De anser att förbereda lärare för mångkulturell undervisning är viktigt också för de elever som tillhör majoritetskulturen, eftersom dagens globaliserade värld kräver att alla utvecklar mångkulturell kompetens och social sammanhållning (2013, 206). Järvelä (2012) å sin sida frågar sig om den finländska lärarutbildningen klarar dessa krav eller om den borde ses över i denna bemärkelse.

8.1.1 Skillnader mellan eleverna relaterat till kön och religion

Svaret på frågeställningen *Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till kön och religion?* blev ja – det förekommer skillnader mellan invandrareleverna relaterat till kön och religion. Min

studie visade att muslimska invandrapojkar inte begränsas av sin religiösa och kulturella bakgrund på skolgymnastiken, medan muslimska invandrarflickor är mer tillbakadragna och försiktiga samt bör använda täckande klädsel, vilket i vissa fall begränsar vad de kan delta i. Detta intygas av ett flertal studier och artiklar (bl.a. Almaspour 2005; Almosawi 2013; Huitfeldt 2016) samt av Koranen.

”Kanske att he e lite mer begränsat, tror jag, för flickorna. Att va e lämpligt att di ska göra å va di gör. Fö pojarna ere nog i princip okej att göra allting på skolgymnastiken.”

~ manlig idrottslärare ~

”De flickor med invandrarbakgrund som jag har undervisat har varit mycket mera försiktiga och tillbakadragna än pojkar från samma land.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Resultatet överensstämmer med tidigare forskning; Zacheus (2013) konstaterar att invandrarkvinnor är mer fysiskt passiva än invandarmän till stor del pga. kulturella och religiösa orsaker. Enligt Zacheus (2013) rapport uppgav över 40% av de svarande att samgrupper begränsar idrottsdeltagandet relativt mycket eller mycket.

”Flickorna klär sig annorlunda, i kläder som täcker. Pojkarna byter om som vanligt.”

~ manlig idrottslärare ~

Slöja eller hellång dräkt (chador) bärs av de flesta muslimska flickor och religionen begränsar flickorna på skolgymnastiken, t.ex. genom att de inte tillåts simma tillsammans med män;

”Simningen är det största problemet eftersom en del inte FÅR vistas i en simhall på samma gång som pojkar och därmed inte kan följa med när resten av gruppen far och simma.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Otterbeck (2000, 55-56) redogör för det islamistiska tänkandet kring simundervisning och konstaterar att det är oacceptabelt för en kvinna att blotta sin kropp i baddräkt inför okända män. Otterbeck poängterar vikten av kommunikation med hemmet samt hänsynstagande för en genomförbar simundervisning även för flickorna (2000, 57). Enligt läroplanen bör idrottsundervisningen omfatta simning, vattengymnastik och livräddning (Utbildningsstyrelsen 2014, 515), vilket innebär att simundervisningen inte får lämnas bort pga. religiösa orsaker. Istället bör undervisningen anpassas så att alla elever kan delta. Min studie visade att även pardans med manlig partner och cykling kan utgöra ett hinder för vissa muslimska invandrarflickor, dock inte för pojkarna. Två kvinnliga idrottslärare hade stött på denna problematik;

”Jag har stött på flickor som inte får delta i bl.a simundervisningen pga. sin religion (islam). Jag har även haft invandrarflickor som ej cyklat.”

och

”Jag hade två systrar som mina första invandrarelever, å då sa jag till dem att vet ni nu e det här alldeles nytt för mig. De hade ju sina kåpor å sådär. Att va ska jag beakta i undervisningen? Å så sa de att de e med på allt, men de cyklar int å de simmar int.”

Cykelförbudet beror på att man i vissa muslimska områden, främst i trakterna kring Afghanistan, anser det opassande för en kvinna att använda forskaffningsmedel, då det innebär friare rörlighet samt dessutom är sexuellt tabubelagt för en kvinna att sätta sig i en sadel (Lindsay 2015). Ayub (2010) konstaterar att kvinnor i Mellanöstern är vana vid att osynliggöras och behöva tillåtelse av män för än det ena än det andra. I vissa muslimska länder är det t.ex. oacceptabelt för kvinnor att delta i eller titta på idrottsevenemang tillsammans med män. Denna kulturella och religiösa aspekt kan till viss del förklara invandrarflickors tillbakadragenhet på idrottslektionerna;

”En del flickor får inte eller vill inte idrotta i samma sal som pojkar, vilket också begränsar dem, både så att de ibland inte alls är med och ifall de är med gör de absolut inte sitt bästa.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Almaspour (2005, 371) skriver att det i länder som Iran är helt naturligt att männen innehar all makt, vilket även avspeglas i påståendet om att invandrapojkar ibland har svårigheter att acceptera en kvinnlig lärare:

”Könsrelaterat, kvinnliga lärare för (invandrar)pojkar kan i vissa fall vara svårare.”

~ manlig idrottslärare ~

Religionen kan även påverka inställningen till idrott, bl.a. uppgav en av studiens idrottslärare följande:

”Kanske kan jag även säga att jag även upplevt en viss attitydmässig skillnad, att de som har starkare religiös bakgrund har inte ansett skolgymnastiken lika viktig som de invandrarelever som inte har en stark annorlunda religiös bakgrund, vilket har syns i lägre uppvisad attityd och intresse.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Lärarna i min studie uppgav att invandrarelever från icke-muslimska länder inte utmärker sig i samma utsträckning som muslimska elever och att kulturella skillnader främst syns i idrottserfarenhet.

8.1.2 Skillnader i bakgrund och ursprungsland

Lärarna uppgav att ju längre tid en elev varit i landet, desto bättre integrerad har hen blivit och ju mindre olik ursprungslandet är Finland, desto smidigare blir eleven integrerad i undervisningen – vilket inte är särskilt överraskande. Lärarna var däremot inte särskilt insatta i den specifika integrationsprocessen utanför skolans ramar och kunde därför inte kommentera detta i någon större utsträckning. I THL:s rapport framgår att ju tidigare ett barn invandrar desto smidigare löper integrationsprocessen. Som tonåring kan det vara jobbigt att ta till sig en ny kultur pga. ålderns övriga utmaningar. (Wikström m.fl. 2014, 17.)

Specifikt relaterat till skolgymnastiken nämndes lägre simkunnighet bland indiska och afrikanska elever än bland andra invandrare. Någon officiell statistik över invandrades simkunnighet existerar inte, men på FSL (Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund) har man kunnat konstatera att många av de flyktingar som kommer till Finland inte är simkunniga i samma utsträckning som finländare generellt, eftersom de kommer från länder där man inte rör sig i närheten av vatten (Konttinen 2016). Även motoriken uppgavs vara sämre hos invandrarelever med en mer exotisk bakgrund;

”T.ex. har jag upplevt att indiska samt afrikanska elever har mindre simerfarenheter från tidigare och därför sämre färdigheter och svårare att lära sig. Elever från mer exotiska länder tenderar även, enligt mig, att ha mer utmaningar med motoriken än invandrarelever jag haft från länder närmare Finland, ex. Ryssland och Ukraina.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

8.2 Fysiska, psykiska och sociala faktorer som påverkar invandrarelevers idrottsbeteende

På det stora hela är invandrareleverna inte särskilt olika de inhemska ungdomarna. Flera lärare svarade att invandrarelever generellt sett är positivt inställda till skolgymnastiken, till nya idrottsgrenar och är ivriga att lära sig nya saker. Detta överensstämmer med invandrarelevernas egna påståenden om skolgymnastiken i Heinonen och Nakaris studie från 2015.

”Har den erfarenheten att elever med invandrabakgrund är väldigt motiverade och ambitiösa och väldigt tacksamma över allt de får lära sig!”

~ kvinnlig idrottslärare ~

”Vinteridrotterna är givetvis också problematiska ifall man inte stått på ett par skidor eller skrinnskor tidigare, men alla de elever med invandrabakgrund som jag har undervisat har ändå varit positivt inställda till skidåkning, skinning och snölekar av olika slag, lånat utrustning från skolan och kämpat på för att lära sig.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

De grenar som är populära bland finländska elever, exempelvis bollsporter, är också populära bland invandrarelever och detsamma gäller mindre omtyckta grenar som längdskidåkning:

”Men he e ju nog vissa vinteridrotter, som t.ex. skidåkning, som int ju annars heller e nå populärt bland pojkar på högstadiet, som bland Jakobstadspojkarna då, men att int ere nå många av di här invandrareleverna som jag ha sett stå på skidor. De väljer nog hellre ett annat alternativ tå vi har he.”

~ manlig idrottslärare ~

En lärare svarade att invandrarelevers attityd till skolgymnastiken kan variera från mycket positiv till att försöka komma undan med olika bortförklaringar. Enligt Heikinaro-Johansson, Varstala och Lyyra (2008) förekommer samma attitydproblematik bland finländska elever, då flera faktorer (bl.a. kön och idrottsfärdigheter) påverkar elevens motivation till ämnet.

”Attityden påverkas av många faktorer, men generellt är invandrarelever samvetsgranna och försöker sitt bästa.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

8.2.1 Skillnader relaterat till idrottserfarenhet, fysisk kondition och motorik

Idrottslärarna i min undersökning svarade att det förekommer en hel del skillnader i idrottserfarenhet mellan finländska elever (eller sedan länge integrerade invandrare) och nyinflyttade invandrarelever. Stelzer, Ernest, Fenster och Langford (2004) jämförde fyra länder och konstaterade att det förekommer relevanta skillnader i attityd till skolgymnastiken, vilket delvis kan bero på olika krav och innehåll i olika länders idrottsundervisning. Invandrarelever från mer exotiska länder (utanför Europa) uppgavs av idrottslärarna i min undersökning ha bristande simkunnighet och aldrig ha utövat vinteridrotter tidigare. Detta uppgavs av så gott som alla respondenter och är inte särskilt överraskande med tanke på klimatet i många invandrarelevers ursprungsländer.

”Om man generaliserar så kan man säga att vinteridrotter å simning e di grenar där e märks störst skillnader (mellan invandrarelever och de som har växt upp i Finland). I sommargrenar å framförallt inom bollidrotter så märks e nog ingen skillnad.”

~ manlig idrottslärare ~

Lärarna i Nilsson och Prnjavoracs studie (2008, 24) upplevde även de att invandrarelever oftast har bristande färdigheter i simning och att stödundervisning därmed behövs. I min studie framkom att stora individuella skillnader förekommer, precis som bland finländska elever, men att invandrarelevers erfarenhet av olika grenar är mer begränsad och att de har vissa kunskapsbrister i jämförelse med finländska barn. Detta överensstämmer med lärarnas upplevelser i Nilsson och Prnjavoracs studie (2008, 20).

”Det finns stora individuella skillnader även i invandrargrupper samtidigt som deras erfarenheter av olika idrottsgrenar är mindre.”

~ manlig idrottslärare ~

Lärarna svarade brokigt på frågan *förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till fysisk kondition och motorik?* En del uppgav att de upplever invandrarelever som konditionsmässigt starkare om än lite mindre mångsidiga än finländska elever. Dessa påståenden gällde främst pojkelever – idrottslärarna rosade inte flickornas kondition och färdigheter i samma utsträckning. En lärare svarade till och med att invandrapojkar färdighets- och konditionsmässigt ligger över medeltalet i vissa grenar;

”Jo, men inom friidrott, bollspel och redskapsgymnastik sku jag nog säga att de generellt sett ligger över medeltalet.”

och

”Jag sku nog till och med påstå att den (fysiska konditionen) e bättre”

~ manlig idrottslärare ~

Lärarna berättade vidare att individuell dans och gruppdans är något som speciellt invandrarflickor utmärker sig positivt inom, medan invandrapojkar ofta är duktiga på bollsporter, friidrott och redskapsgymnastik. Lärarna berättade också att många av deras invandrarelever sedan tidigare är bekanta med olika kampsporter, som ex. judo. The Middle East Institute (2010, 7) skriver att fotboll är en bollsport som skattas högt över hela världen, så även i Mellanöstern. Därutöver är friidrott, basket, redskapsgymnastik, kampsporter och brottning vanliga idrotter i Nordafrika, Mellanöstern och Arabländerna (YouGov 2011).

”Det finns vissa elever med invandrarbakgrund som e väldigt duktiga på såna här försvarsgrenar, liksom judo å sånt. De e mer inne på den linjen liksom.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Flera idrottslärare svarade däremot att de motoriska färdigheterna är sämre hos invandrarelever och att rörelseförmågan är begränsad. Enligt THL:s rapport (Wikström m.fl. 2014, 25) har invandrarflickor från Somalia mer övervikt än finländska flickor i medeltal, medan somaliska pojkar generellt sett är smalare än finländska pojkar. I samma rapport framgår att förhållandet är omvänt bland kurdiska elever – kurdiska pojkar har i större utsträckning än kurdiska flickor problem med övervikt (2014, 26). Även om vikten inte nödvändigtvis behöver påverka den fysiska konditionen finns ett starkt samband mellan övervikt och sämre kondition;

”Ja, skillnader i uthållighet i vissa fall, vilket har synts i bollspel och uthållighetsaktiviteter som löpning. Orsaken kan ligga i mindre vardagsmotion och idrottserfarenhet från barndomen?”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Brister i grenskicklighet kan, som också vissa lärare antydde, bero på kulturella skillnader i idrottsutövande och en enformigare idrottsundervisning i hemlandet. Till skillnad från de nordiska länderna, där skolgymnastiken av tradition varit mångsidig och av forskaren Håkan Larsson t.o.m. beskyllts för att vara ”ett enda stort smörgåsbord av idrottsgrenar”, är det i övriga delar av världen vanligt att man snarare fokuserar på enstaka grenar i idrottsundervisningen.

8.2.2 Skillnader mellan eleverna relaterat till mentalitet

Gällande attityden till ämnet uppgav många lärare att de individuella skillnaderna är lika stora bland invandrarelever som bland finländska elever och därmed kan variera från mycket positiv till negativ. Ett par av de svarande lärarna skröt på invandrarelevernas attityd och motivation under skolgymnastiken. De uppgavs generellt sett vara intresserade av att lära sig, hjälpsamma och artiga och visar hänsyn mot andra elever i större utsträckning än inhemska elever;

”Tycker att oberoende av religion och bakgrund vill ungdomar vara aktiva och röra på sig. Ungdomar vill lära sig nya saker och t.o.m. finns det tillfällen där studerande med invandrarbakgrund är mer öppna till nya saker än de studerande med finländsk härkomst!”

~ manlig idrottslärare ~

”De (invandrareleverna) bryr sig om, de tackar å hälsar. Att det har väl också del i att de är trygga i sig själva – att de ser sina medmänniskor på ett annat sätt än vi gör i dagens samhälle.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Pojkelever med invandrarbakgrund uppgavs däremot av ett par lärare ha stark tävlingsinstinkt, vilket kan resultera i hetsiga situationer;

”Jaa... He e ju lite olika. Vissa kan ju ha ett hett temperament, medan vissa ju e mer som finländare – väldigt lugna å tillbakadragna. Men då e gäller attityd, så kanske att man nog väldigt gärna vill vinn, då e gäller bollspel. E man med så ska man nog bjuda till å helst ska man vinna. Vissa har kanske extra svårt att accepter att int man vann... Men he e nog individuellt, he finns nog hela skalan.”

~ manlig idrottslärare ~

Invandrarflickor är mer tillbakadragna och osäkra, medan invandrapojkarna tar för sig på skolgymnastiken och har bra självförtroende;

”Flickor med invandrarbakgrund har en benägenhet att vara mer tillbakadragna än pojkar!”

~ manlig idrottslärare ~

”Flickor med invandrarbakgrund har en mer tillbakadragande roll i gymnastikgruppen. De vill inte stå i centrum!”

~ manlig idrottslärare ~

Orsaken till flickors och pojkars olikheter i beteende har kulturella och religiösa grunder; Hedin (2005, 218) skriver att många muslimer vill bevara de gamla traditionerna, vilket innebär att mannen innehar den framträdande rollen medan kvinnans plats är i hemmet *”bakom ett förhänge”*, dvs. slöja. Eftersom många invandrarflickor med muslimsk bakgrund vuxit upp med ett tillbakadraget och försynt kvinnoideal är det naturligt att de beter sig på samma sätt i sitt nya land. Mannens, till skillnad från kvinnans, roll inom islam är att agera ledare och inneha förtroendeuppdrag i samhället, vilket säkert formar pojkar redan från små;

”Jo å di (invandrarpojarna) har bra självförtroende. Jag brukar skoj å säg att e sku få smitt av sig på oss finländare. Di har en positiv inställning och tänker nog att det här klarar jag av å det här blir bra, jag kan bidra till mitt eget lag liksom.”

~ manlig idrottslärare ~

Huitfeldt (2016) skriver att de nyanlända invandrarpojkar som deltog i hans studie hade svårt att *”ta av sig sin machokostym.”* De ville gärna utöva idrotter som de redan utövat och var duktiga på, exempelvis fotboll och basket, medan de hade svårigheter att engagera sig i grenar som de var nybörjare i (dans, simning och vinteridrott).

”När det gäller tilltro till egen förmåga har jag märkt att pojkar med invandrarbakgrund har en större tilltro till sig själv än andra. Detta behöver inte nödvändigtvis överensstämma med verkligheten! D.v.s pojkar med högt självförtroende behöver inte vara så duktiga som de tror. När det gäller motivationen till ämnet idrott så finns det ingen märkbar skillnad. Klart att tidigare erfarenhet att olika idrottsgrenar gör att det blir mer intressant.”

~ manlig idrottslärare ~

8.2.3 Skillnader mellan eleverna relaterat till sociala faktorer

Lärarna uppgav att den socioekonomiska statusen påverkar vilken utrustning eleven har, men på de flesta skolor finns utrustning som skridskor, hjälmar och klubbor att låna. Invandrapojkarna tycks snabbare komma in i gemenskapen än flickorna, men flera lärare svarade ändå att invandrareleverna inte har någon särskilt hög social position i gruppen;

”Jo, de elever med invandrabakgrund som jag har undervisat har sällan någon hög status i gruppen, har färre vänner och inte lika gott ekonomiskt ställt, vilket syns på gympakläder, idrottsutrustning etc.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

”Pojkar tycks bättre kunna integrera sig till gruppen.”

~ manlig idrottslärare ~

Invandrarelevernas goda empatiska förmåga lyftes dock fram och ett par lärare uppgav att invandrarelever har högre social kompetens och snabbare anpassar sig till nya situationer än de flesta andra elever;

”Ibland tycker jag att studerande med invandrabakgrund visar en högre social kompetens, de visar större respekt till läraren! De har även lättare att anpassa sig till nya undervisningssituationer.”

~ manlig idrottslärare ~

Det är svårt att säga exakt vad detta beror på. Många invandrarelever har kommit som flyktingar till Finland och fått tampas med osäkra situationer och i många fall till och med en oklar slutdestination, vilket har format dem, krävt flexibilitet och tålamod. Antagligen syns detta som högre anpassningsbarhet.

Två respondenter svarade att elever med invandrarbakgrund i hög utsträckning tyr sig till varandra snarare än umgås med finländska elever, vilket också resulterar i en mer avvaktande än deltagande roll på idrottslektionerna. Kernell (2002) och Heap (1980) menar att invandrarelever har en tendens att hålla ihop och bilda egna grupper, eftersom de befinner sig i samma situation. Lärarna i Nilsson och Prnjavoracs (2008, 28) studie hade upplevt samma ”klumpeffekt” som lärarna i min studie. Påpekas bör dock att samma grupperingsfenomen även uppstår bland övriga människor på skolor och arbetsplatser. De pojkar som börjar spela fotboll i en förening kommer enligt min studie däremot snabbt in i gemenskapen och kan på relativt kort tid uppnå en hög status även bland de finländska eleverna;

”Vi har ju många som spelar fotboll å så, å di har ofta en bra social kompetens och även en ganska hög status inom gruppen.”

~ manlig idrottslärare ~

Idrottslärarna i Nilsson och Prnjavoracs studie (2008, 26) menade att skolgymnastiken kan leda till att elever oberoende kulturell bakgrund kan få *”ett utökat socialt nät även på sin fritid eftersom de träffar kompisar på lektionerna som de märker att de delar ett intresse med.”* Huitfeldt (2016) konstaterar också att fysisk aktivitet är en viktig beståndsdel för invandrapojkars sociala liv, oberoende om idrottandet sker under eller efter skoltid. Genom idrotten skapas nya kontakter utan att ett verbalt språk är nödvändigt. Detta överensstämmer även med Riksidrottsförbundets rapport – på frågan *vilken betydelse har idrott för ditt liv idag* svarade hela 66% av pojkarna med utländsk bakgrund att idrotten har stor eller ganska stor betydelse (2010, 15). På invandrarflickors sociala liv får idrotten inte samma positiva effekt – enligt Huitfeldt (2016) pga. att flickorna inte tillåts idrotta av sina familjer och begränsas av kulturella normer. Flickor med utländsk bakgrund var också den grupp som ansåg att idrott hade minst betydelse i deras liv, enligt Riksidrottsförbundets rapport. Tilläggas bör dock att hela 54% ansåg att idrotten är mycket eller ganska viktig för deras liv, trots att endast 31% är aktiv i en idrottsförening. (Riksidrottsförbundet 2010, 15.)

8.3 Utmanande situationer relaterade till integration i idrottsundervisningen

På det stora hela var lärarna positivt inställda till integration, men uppgav också att en del utmanande undervisningssituationer har uppstått. Detta är i enlighet med tidigare forskning, som visar att det kan upplevas svårt att snabbt inkludera nyanlända invandrare i undervisningen (Huitfeldt 2016). Två lärare svarade att inga utmaningar har uppstått till följd av integration av invandrarelever. Hur integrationen lyckas är enligt respondenterna mycket beroende på lärarens egen vilja att hitta lösningar. Huitfeldt (2016) betonar vikten av stöd och trygghet från lärarens sida, men att våga ställa krav på eleven är också viktigt. För att förstå elevens beteende är det viktigt att läraren tar reda på mer om elevens bakgrund och uppväxtmiljö (Huitfeldt 2016).

Min studie visade att utmaningar uppstår inom simningen, eftersom många invandrarelever inte är simkunniga och de muslimska flickorna inte får vistas i simhallen samtidigt som män. Detta har tidigare studerats och konstaterats av Almosawi (2013) vid GIH. Även Carlson (2007) beklagar att religiös tillhörighet kan försvåra deltagandet i simning. Resultatet av min undersökning visade att andra utmanande situationer kan kopplas till vinteridrott, då invandrarelevernas färdigheter ofta är mycket begränsade eller obefintliga, vilket kräver en hel del planering av läraren och differentiering för att majoriteten av gruppen inte skall försummas. Carlson (2007) konstaterar att det inte är särskilt förvånande att invandrande ungdomar från tropiska länder inte börjar utöva skid- och skridskoåkning på sin fritid.

Slöjan eller dräkten som de muslimska flickorna bär kan, enligt min studie, ställa till säkerhetsproblematik på gymnastiken. En av de svarande lärarna berättade att undervisningen i redskapsgymnastik sker i en hyrd lokal med säkerhetsföreskrifter som ej tillåter löst sittande kläder som t.ex. slöja. Samma lärare uppgav dock att flickorna tillåts spela fotboll i hellång dräkt (chador) på skolgymnastiken och att inga olyckor ännu inträffat;

”De har nog fortfarande di här hellånga kläderna på sig... Men de sparkar boll, hu duktiga fotbollsflickor som helst! Riktigt skickliga.”

~kvinnlig idrottslärare ~

Det svenska skolverket kom 2012 ut med ett vägledningsdokument gällande slöjbärande i skolan. Klädsel är något som eleven själv har rätt att bestämma om, men i vissa undervisningssituationer kan löst sittande klädesplagg förbjudas pga. säkerhetsrisken. Skolverket skriver; *”Vissa delar av undervisningen i ämnet idrott och hälsa kan också vara svåra att genomföra med en heltäckande slöja utan risk för att skada sig”* (2012, 6). I dylika situationer är det i princip upp till eleven själv att bestämma om hon deltar utan slöja eller går miste om undervisningen, eftersom rätten att bära religiös klädsel tryggas genom europakonventionen och diskrimineringslagen, vilket innebär att det är mycket svårt för den enskilde läraren att förbjuda slöjbärande (2012, 1).

Samundervisning kan vara utmanande främst för muslimska flickor, eftersom det för en del inte är okej att idrotta tillsammans med pojkar – åtminstone inte i vanliga träningskläder. En lärare berättade att det inte går att dela sal med pojkgrupperna, eftersom de muslimska flickorna bara får visa sig för pojkarna med ytterjackorna på då de idrottar. Lärarna i Nilsson och Prnjavoracs studie (2008, 27) uppgav också att samundervisning kan vara en utmaning.

En lärare konstaterade att det ibland kan vara utmanande för en finländsk elev att samarbeta med en invandrarelev, men att fenomenet inte är lika vanligt idag som tidigare. Zacheus konstaterar att främlingsfientlighet är ett finländskt problem och att framförallt flyktingar och invandrare från Afrika har upplevt rasism i Finland (2013). Två manliga lärare uppgav att slagsmål mellan invandrapojkar och andra pojkar har uppstått på skolgymnastiken.

”Det är klart att det förekommit hotande situationer (slagsmål) mellan pojkar med invandrarbagrund och andra studerande som mycket beror på att det inte finns förståelse för en annan kultur!”

~ manlig idrottslärare ~

Respondenterna berättade att i samband med instruktionsgivning kan invandrarelevens språkkunskaper begränsa inläringen samt ödsla tid, vilket även Huitfeldt (2016) poängterar i sin artikel. Troligen är detta ändå inte ett lika stort problem på idrottslektionerna som på övriga lektioner. OAJ:s integrationskompass betonar vikten av språkundervisning i finska eller svenska

för nyanlända flyktingbarn samt förespråkar utvecklandet av språknivåtester som verktyg för att kunna fastställa undervisning som motsvarar elevernas språknivå. OAJ föreslår därtill att barn och unga, vars språkkunskaper inte räcker till för grundskolan eller utbildning på andra stadiet, bör få förberedande undervisning. (OAJ 2016.)

En kvinnlig lärare svarare att en del av hennes elever med invandrarbakgrund från Mellanöstern har haft ganska hög skolfrånvaro pga. religiösa högtider. Hög frånvaro kan bli ett problem om det upprepar sig på regelbunden basis och eleven går miste om mycket undervisning under samma period år efter år. Dessutom kan det upplevas som orättvist gentemot andra elever. Problemet har varit mer påtagligt i Sverige där man på vissa orter har gått så långt att man börjat införa mångkulturella lovdagar, eftersom frånvaron varit så hög i skolorna under slutet av den muslimska fastemånaden Ramadan (Dagens Nyheter 10.06.2004).

8.3.1 Lösningar

Nyckeln till en snabb integrationsprocess uppgavs av min studies lärare vara en effektiv språkinläring, eftersom kommunikationen på så vis förbättras vilket skapar en tryggare inlärningsmiljö. Detta intygas av Huitfeldt (2016) medan Nilsson och Prnjavorac (2008, 25) konstaterar att det inte är det muntliga utan snarare det kroppsliga språket som är i fokus på skolgymnastiken. Flera lärare berättade att de hade använt sig av ett system med personliga ”vänelever” som hjälper och stöttar för att nya invandrarelever snabbt skall komma in i gänget och förstå allting på skolgymnastiken;

”Då (språket inte räcker till vid instruktionsgivning) får man nog försök hitt nån lösning och ofta brukar vi göra som så att nån eller några får ta ansvar över att den här eleven säkert förstår de första gångerna och får vara på deras lag. Så att man lite på förhand har tänkt igenom såna situationer.”

~ manlig idrottslärare ~

Idrottslärarna har också strävat mot att avdramatisera för att skapa en trygg miljö för den nyanlände, som kanske inte riktigt kan språket ännu;

”Viktigt att diskutera, variera indelningar och avdramatisera.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Flera respondenter konstaterade att idrott är en mycket lämplig disciplin för integration, eftersom fysisk aktivitet är ett universalt språk. Detta intygas av Zacheus (2013) och överensstämmer även med idrottslärarnas åsikter i Nilsson och Prnjavoracs studie (2008, 25).

De tillfrågade idrottslärarna i min studie poängterade vikten av god planering och differentiering då grenar som skridskoåkning och längdskidåkning står på schemat. Många uppgav att de brukar starta en övning eller lek som aktiverar den stora massan, för att sedan kunna ge extra stöd åt de som behöver det;

”...en övning som stora massan deltar i, om e då e spel eller Vem är rädd för vargen, så ser man till de andra (invandrarelever som behöver extra hjälp) under tiden. Sen gällande tekniker så kan man ju göra så att alla e med å kör på sin egen nivå å sen då stora massan börjar spela så kan man fortsätta med lite teknik om man lämnar kvar nån bana och så vidare.”

~ manlig idrottslärare ~

Ett annat sätt att effektivisera integrationen av invandrarelever är att i mån av möjlighet ta en extra person (skolgångsbiträde / assistent) till hjälp;

”Haft skolgångsbiträde med på skidåkningen och skridskoåkningen, men det kräver att hen är kunnig på det området och tar sig an utmaningen!”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Simningen har anpassats på ungefär samma sätt som vinteridrotterna, dvs. medan majoriteten av eleverna övar teknik eller liknande har de icke-simkunniga invandrareleverna fått stödundervisning av läraren eller simhallspersonal. Idrottslärarna ansåg att de övriga elevernas undervisning inte får försakats pga. ett fåtal elevers färdighetsbrister, men att differentiering på

detta vis överlag löper ganska smidigt. Flytredskap och områdesrestriktioner (bassängdjup) kan därtill underlätta integrationen av de icke-simkunniga eleverna.

”Vi brukar göra som så att då man kör di här simprogrammen, t.ex. längdsimning eller olika tekniker, så får de (icke-simkunniga invandrarelever) håll sig i den grundare änden av bassängen och kör eget program där. Å då e blir att di får hopp å vara på djupare sidan, så brukar vi ha en punkt som di måst sväng vid då di kommer så långt. Eller att di har med sig di här flytredskapen.”

~ manlig idrottslärare ~

Stödundervisning i enskild grupp har också ordnats för att effektivera icke-simkunniga invandrarelevers simundervisning;

”Simningen har vi ordnat så att vi haft stödundervisning med elever med invandrarbakgrund i en skild grupp.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

De muslimska flickornas simundervisning är enligt min undersökning den största stötstenen, eftersom det inte räcker med att själva undervisningsgruppen består av enbart flickor och att läraren är kvinna – ingen manlig simövervakningspersonal är nämligen heller tillåten. I de flesta simhallar är helkroppssimdräkter med slöja (burkinis) inte tillåtna pga. säkerhets- och hygienskäl (Mtv Uutiset 08.03.2013). Eftersom simning, vattengymnastik och livräddning enligt läroplanen är obligatoriska inslag i idrottsundervisningen (Utbildningsstyrelsen 2014, 515) innebär detta att enskilda simtillfällen utanför skoltid och simhallens vanliga öppettider riktade till enbart kvinnor måste ordnas. På så vis kan även muslimska flickor komma till simhallen och få undervisning. Min undersökning visade att det i de flesta skolor pga. resursbrist inte ordnas någon simundervisning för muslimska flickor. Ett par lärare uppgav att man hade löst problemet genom att ordna simundervisning som klubbverksamhet utanför den egentliga skoltiden;

”Vi har försökt ordna det så att vi erbjuder klubbverksamhet i simning åt dem istället efter skoltid.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

Problematiken med muslimska flickor, som inte får idrotta i samma sal eller tillsammans med pojkar, har lösts genom särskilda gymnasiekurser avsedda bara för flickor. Med tanke på dessa flickors bästa har man även ordnat så att de i pardansundervisningen fått vara par med en annan flicka. Muslimska flickor som pga. religionen inte tillåts cykla är ett lite mer svårlöst problem, särskilt om skolan ligger på en ort där avstånden mellan idrottshallarna är lite längre. Då går flickorna miste om dyrbar undervisning, eftersom största delen av lektionstiden går åt till förflyttning genom promenad. En kvinnlig idrottslärare berättade dock följande;

”Det va så att vi sku ha orientering i Vestersundsby, å då fundera jag att det tar ju nog länge för dem att ta sig dit, i proportion till oss andra då om di ska gå. Men int va det nå bekymmer – fadern körd dit dem till lektionen å hämta dem då vi va klara.”

~ kvinnlig idrottslärare ~

9 DISKUSSION

Syftet med min pro gradu –avhandling var att utreda finlandssvenska idrottslärares upplevelser av mångkulturella undervisningsgrupper. Målsättningen var därtill att ta reda på lärarnas eventuella lösningar till komplicerade situationer, som kan uppstå då man undervisar elever med varierande kulturell bakgrund i ett praktiskt läroämne som idrott. Idrottsundervisningen skiljer sig väsentligt på många punkter från den övriga undervisningen (Heikinaro-Johansson 2014, 8), vilket ställer krav på lärarens kulturella kompetens och förmåga till integration (Huitfeldt 2016; Säävälä 2012, 90).

9.1 Slutledningar

Idrottsläraryrket i min studie hade generellt sett positiva erfarenheter av mångkulturella undervisningsgrupper. De uppgav att invandrarelevs avvikande religion och kultur kan orsaka utmaningar i vissa idrottsgrenar, men att det för det mesta är relativt löslöst om såväl lärare, elev som förälder är villiga att kommunicera och samarbeta. Flera respondenter konstaterade att idrott är en mycket lämplig disciplin för integration, eftersom fysisk aktivitet är ett universalt språk. Detta intygas av Zacheus (2013) och överensstämmer även med idrottsläraryrket i Nilsson och Prnjavoracs studie (2008, 25). Precis som Huitfeldt konstaterar existerar fortfarande relativt lite forskning kring invandrarelevs möte med skolan och framförallt idrottsundervisningen (2016), trots att framtidens skolklasser blir allt mer mångkulturella (Säävälä 2012, 9). Den forskning som hittills gjorts pekar dock i samma riktning som min undersökning. Idrottsläraryrket i min studie uppgav bl.a. att flickor och pojkar med invandrarbakgrund beter sig olika på skolgymnastiken; muslimska flickor är mer försiktiga och tillbakadragna medan pojkarna tar för sig och deltar aktivt. Framförallt de muslimska flickorna är till skillnad från pojkarna begränsade av religiösa regler. Dessa skillnader intygas av flera andra studier och artiklar (bl.a. Ayub 2010, 27-30; Almaspour 2005). Idrottsläraryrket upplevde också att ju mer exotisk och (från nordiska förhållanden) avvikande en elevs bakgrund och kultur är, desto längre tid tar det att integrera eleven i undervisningen.

Det framkom också att fysiska, psykiska och sociala faktorer påverkar invandrarelevernas inställning till läroämnet. Brist på idrottserfarenhet inom vissa grenar kan ta sig olika uttryck, men generellt sett verkar eleverna ha en god attityd, vara artiga, flexibla och empatiska samt ha en vilja att lära sig typiskt finländska idrottsgrenar. Invandrareleverna uppgavs av många lärare vara mer väluppfostrade och tacksamma än finländska ungdomar. Generellt är dock en invandrarelevs status i gruppen inte särskilt hög och det kan ibland ta tid att hitta vänner. Invandrapojkarnas kondition uppgavs vara god eller mycket god, medan flickornas kondition kunde vara bättre. Brister i motorik, mångsidighet och framförallt simkunnighet verkar förekomma bland både invandrapojkar och –flickor, vilket speciellt gällande simkunnigheten överensstämmer med många andra källor (bl.a. Skolverket 2005; Konttinen 2016). Däremot uppvisar de ofta god kompetens i de grenar de utövat. Idrottlärarna uppgav att de mest utmanande situationerna uppstår i samband med att invandrarelever från exotiska länder skall integreras i simundervisning och vinteridrott, vilket överensstämmer med tidigare studier (Huitfeldt 2016; Nilsson & Prnjavorac 2008; Carlson 2007). Situationerna har lösts i form av specialundervisning och –arrangemang utanför ordinarie skoltid, anpassad undervisning eller med extra hjälp från assistent. I många fall har ändå de muslimska flickornas simundervisning uteblivit.

Resultaten av undersökningen var föga överraskande och stämde bra överens även med min egen förförståelse. Det var relativt väntat att invandrarflickors kondition och beteende skulle skilja sig från pojkarnas, men däremot överraskades jag av det faktum att vissa muslimska flickor inte får cykla. Innan jag inledde mitt skrivande hade jag aldrig hört talas om något sådant förbud. Det här är något som kan skapa problem främst på orter där idrottsundervisningen kräver snabba förflyttningar mellan olika idrottshallar och –anläggningar. Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ:s (2013) rekommendation är att lärare aldrig skall skjutsa sina elever, eftersom det vid en eventuell olycka kan leda till åtalsprövning och höga skadestånd. Eftersom invandrarflickors leverne och idrottsutövande begränsas med religiösa och kulturella argument av föräldrarna även här i landet, är det inte konstigt att deras fysiska kondition ligger under snittet (ABS 2006, 6) och att den procentuella övervikten är hög (Wikström m.fl. 2014, 25). Man borde undersöka möjligheterna till veckovisa simturer för invandrarflickor på alla orter i Finland, eftersom simning numera är den enda obligatoriska grenen i idrottsundervisningen - enligt den

nya läroplanen som träder i kraft läsåret 2016-2017 skall undervisningen omfatta simning, vattengymnastik och livräddning (Utbildningsstyrelsen 2014, 515). Att vara simkunnig är en rättighet oberoende religiös bakgrund och dessutom en billig livförsäkring - särskilt här i tusen sjöars land.

Det är idrottslärares uppgift att förmedla betydelsen av fysisk aktivitet till hemmet och övertyga föräldrarna om att deras barn mår bra av att röra på sig. Genom god kommunikation och regelbunden kontakt kan de flesta frågetecknen rätas ut, vilket är till fördel för såväl lärare, elev som förälder. Personligen tror jag att de flesta problemsituationer kan lösas, förutsatt att alla parter är villiga att samarbeta. Att kommunikationen mellan skolan och hemmet fungerar smärtfritt är dock ingen självklarhet; studier visar att lärare ibland kan uppleva föräldrarnas kultur och värderingar som ett hinder för elevens skolgång medan föräldrarna lätt upplever lärarna som för mjuka och toleranta. Dessa skillnader i syn på undervisning, relationer och uppfostran försvårar ofta kommunikationen parterna emellan. (Bunar 2010, 36-37 [Sjögren 1996 och 1997]) Idrottslärarna i min studie var överens om att den egna inställningen till främmande kulturer är väldigt viktig - öppenhet och viljan att samarbeta bär långt. Flera av mina respondenter betonade att invandrarelever ofta kan vara en tillgång snarare än en börda i undervisningen. Tamer (2014) beskriver fenomenet på följande sätt;

“At first, it may seem as if immigrant youth are causing increased problems in the classroom, school, or district. However, the more that teachers can see their immigrant students as assets, the better off all students will be. Immigrant youth bring rich, diverse cultural backgrounds to the classroom and expose their peers and teachers to different ways of understanding the world.”

Finland blir mångkulturellt i en allt snabbare takt och det är därför viktigt att också finländska barn lär sig se världen genom olika glasögon. Detta innebär inte att vi skall ge avkall på vår egen kultur, utan att ökad förståelse för andra kulturer berikar livet och förebygger många kommunikativa missförstånd. Mångkulturella undervisningsgrupper fungerar utvecklande inte bara för eleverna, utan även för lärarna. Som lärare blir man tvungen att tänka utanför ramarna, vilket även kan upplevas som svårt ibland. Därtill bör vi ha i åtanke att invandrarelever är en brokig skara med väldigt olika bakgrund – en del kommer hit som flyktingar andra som

arbetsinvandrare, en del kommer för att stanna medan andra bara blir kvar ett tag. Kulturell kompetens är därför något som är av stor vikt i framtidens skola och dessutom en viktig byggsten i lärarens yrkeskompetens, enligt OAJ (2016). Men hur pass bra täcker dagens lärarutbildning i Finland detta behov? Järvelä (2012) skriver att mer fokus borde ligga på den globala utvecklingen och att både den finländska grundutbildningen och lärarutbildningen borde uppdateras, så att de klarar de mångkulturella utmaningar samhället idag står inför.

Även om resultatet av denna studie i stor utsträckning överensstämmer med tidigare forskning bör man beakta det faktum att respondenterna var få till antalet och att deras subjektiva upplevelser lyfts fram. Resultatet kan inte generaliseras till att omfatta alla finlandssvenska idrottslärares erfarenheter av mångkulturella undervisningsgrupper, men ger ändå en riktlinje om hur idrottsläraarna i Svenskfinland upplever det att undervisa invandrarelever. De forskningsmetoder jag valde lämpade sig väl för undersökningen. Genom att kombinera två olika metoder (temaintervju och webbenkät) för materialinsamling fick jag både bredd och djup på svaren. Bland respondenterna, som var av båda könen, fanns både yngre och äldre idrottslärare representerade. För att ytterligare öka tillförlitligheten på studien skulle man ha kunnat höja svarsantalet, som nu bestod av totalt nio idrottslärare. Det är förvisso en ganska normal siffra för en kvalitativ studie, men framförallt flera temaintervjuer hade kunnat ge en djupare insikt i det praktiska.

Jag anser att det behöver forskas mera inom detta område i framtiden, eftersom undervisningsgrupperna i Finland blir allt mer mångkulturella, vilket ställer nya krav på idrottsläraarna. Man skulle t.ex. kunna jämföra idrottsundervisningen och läroplanerna i Mellanöstern och Finland för att öka förståelsen för skillnader i motoriska färdigheter. Man bör även ur elevperspektiv studera muslimska invandrarflickors upplevelser av idrottsundervisningen, eftersom deras erfarenheter kan tänkas skilja sig en del från invandrapojkars och övriga elevers. Muslimska flickor har lika rätt till en trygg, trivsamt och framförallt utvecklande idrottsfostran som övriga elever och med mera kunskap om deras behov kan detta förhoppningsvis möjliggöras.

Mångkulturella undervisningsgrupper är en av skolans största och mest aktuella utmaningar. Integration kräver att läraren besitter kulturell kompetens och pedagogiska redskap, men framförallt tålamod, förståelse och vilja till kommunikation. Den största utmaningen sitter inte i

det praktiska - elevens bristande simkunnighet - utan i attityden till samarbete. Förutsatt att alla parter (lärare, elev och föräldrar) är positivt inställda till varandra är det relativt enkelt att hitta lösningar. Avslutningsvis vill jag citera en av de manliga respondenterna, för att understryka både utmaningarna och resurserna som invandring tillför skolan och samhället;

”Samtidigt som he uppstår utmaningar så tillför e (invandring) ju också resurser å man får ta till sig av allt det här bra som di (invandrarna) har. Å bland eleverna... Jag brukar som säg att int tror jag barnen funderar på vilken hudfärg han eller hon di leker med har, att he e nog vi vuxna som reflekterar över sånt. Men vi e nog på rätt väg.”

~ manlig idrottslärare ~

KÄLLFÖRTECKNING

ABS (Australian Bureau of Statistics). 2006. Migrants and participation in sport and physical activity. Commonwealth of Australia. PDF: http://www.ausport.gov.au/_data/assets/pdf_file/0009/286029/ABS_-_migrants_participation_sport_physical_activity.pdf Hänvisat: 23.11.2016.

Agafonova, J. 2012. Maahanmuuttajat suomalaisessa koulussa - ongelmia ja sopeutumiseen liittyviä vaikeuksia. Tampereen yliopisto: Kasvatustieteiden pro gradu-tutkielma. Elektroniskt tillgänglig: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/84429/gradu06625.pdf?sequence=1> Hänvisat: 24.03.2015.

Almaspour, A. 2005. Iranin naisten asema – oikeudet ja poliittinen toiminta. Doktorsavhandling från Tammerfors universitet, samhällsvetenskapliga fakulteten. Hänvisat: 22.04.2015.

Almosawi, F. 2013. Simning, kultur och religion: En studie om tjejer som inte kan/vill delta på simlektioner p.g.a. kulturella/religiösa skäl. Examensarbete: Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH, Institutionen för idrotts- och hälsovetenskap.

Arslan, H. & Rata, G. 2013. Multicultural education - from theory to practice. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing 2013.

Ayub, A. 2010. The evolving role of Afghan female athletes. 27-30. Ingår i; Sports and the Middle East av The Middle East Institute. Washington, DC.

Badawi, J. 2015. The status of women in Islam. Elektroniskt tillgänglig: http://www.islamswomen.com/articles/status_of_women_in_islam.php Hänvisat: 19.04.2015.

Berry, J. W. 2011. Cross-cultural psychology - research and applications. E-bok: <https://jyu.finna.fi/Record/jykdok.1181628> . Cambridge, UK: Cambridge University.

Bodin, B. & Fant, L. 2000. Från kultur till kultur. 1:a upplagan, 3:e tryckningen. Uppsala: Bonnier Utbildning.

Bunar, N. 2010. Nyanlända och Lärande – en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan. Vetenskapsrådet: <https://www.vr.se/download/18.5adac704126af4b4be2800017840/Rapport+6.2010.pdf> Hänvisat: 24.08.2016.

Carlson, R. 2001. Forskning om idrott och integration: etnicitet och social mångfald – belastning eller tillgång inom barn- och ungdomsidrotten. (s 9-10). Ingår i verket: Riksidrottsförbundet 2002, Idrott och integration - en kunskapsöversikt.

Carlson, R. 2007. Kulturell mångfald inom föreningsidrotten. Svensk idrottsforskning nr. 3/2007.

Castaneda, A. E.; Rask, S; Koponen, P; Mölsä, M & Koskinen, S. 2012. Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi - Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista Suomessa. THL – Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Sidorna 305-308. Tillgänglig: [http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-245-739-4](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-739-4) Hämtad: 29.01.2015.

Dagens Nyheter. 2004. Skolor inför lovdag för Ramadan. Publicerad 10.06.2004. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.dn.se/sthlm/skolor-infor-lovdag-for-ramadan/> Hänvisat: 09.08.2016.

Egidius, H. 2015. Psykologiguiden. Natur & kulturs psykologilexikon. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.psykologiguiden.se/www/pages/?Lookup=psykosocial> Hämtad: 03.02.2015.

FHI. 2013. Statens folkhälsoinstitut. Tillgänglig: <http://www.fhi.se/Vart-uppdrag/Fysiskaktivitet/> Hämtad: 07.01.15.

Finlands officiella statistik (FOS): Förhandsuppgifter om befolkningen [e-publikation]. ISSN=1798-839X. September 2014, Figurbilaga 4. Invandring kvartalsvis 1994–2013 samt förhandsuppgift 2014 . Helsingfors: Statistikcentralen. Hänvisat: 2.11.2014.
Åtkomstsätt: http://www.stat.fi/til/vamuu/2014/09/vamuu_2014_09_2014-10-21_kuv_004_sv.html.

Finnäs, F. 2013. Finlandssvenskarna 2012 – En statistisk rapport. Helsingfors: Svenska Finlands folkting. Elektroniskt tillgänglig: <http://ft.huset.fi/Site/Data/137/Files/FiSve2012-rapport.pdf> Hämtad: 05.02.2015.

Garrido, A; Olmos, J; García-Arjona, N & Pardo, R. 2012. Immigration, school, physical activity and sport - Analysis of sport acculturation in Spain. Spain: Technical University of Madrid, Faculty of Sport Sciences. Kinesiology 44 (1), 83-93.

Guest, G., MacQueen K.M. & Namey, E.E. 2012. Applied thematic analysis. Los Angeles, CA: Sage Publications.

Heap, K. 1980. Gruppteori för socialarbete. Wahlström & Widstrand.

Hedin, C. 2005. Islam i samhället – muslimsk politik i retorik och praktik. 2:a upplagan, 1:a tryckningen. Stockholm: Dialogos Förlag.

Hedin, C. 1994. Islam i vardagen och världen. Lund: Arena.

Heikinaro-Johansson, P. 2014. Tutkiva opettaja – Opetustapahtuman analysointi. Opetusmoniste. Jyväskylän Yliopisto: Liikuntakasvatuksen laitos.

Heikinaro-Johansson, P.; Varstala, V. & Lyyra, M. 2008. Yläkoululaisten kiinnostus koululiikuntaan ja kiinnostuksen yhteydet vapaa-ajan liikunnan harrastamiseen. Liikunta & Tiede 45 (6), 31–37.

Heinonen, A. & Nakari, T. 2015. Yläkouluikäisten somalipoikien kokemuksia koululiikunnasta ja koulusta. Liikuntapedagogiikan pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto: Liikuntakasvatuksen laitos.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsingfors universitet.

Hirsjärvi, S; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15:e upplagan. Helsingfors: Tammi.

Huitfeldt, Å. 2016. Nyanlända behöver trygghet och krav i skolgympan. (18.02.2016). Örebro universitet. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.idrottsforskning.se/nyanlanda-behover-trygghet-och-krav-i-skolgympan-2/> Hänvisat: 02.08.2016.

Humbert, L. M., Chad, K. E., Bruner, M. W., Spink, K. S., Muhajarine, N., Anderson, K. D., Girolami, T. M., Odnokon, P. & Gryba, C. R. 2008. Using a naturalistic ecological approach to examine the factors influencing youth physical activity across grades 7 to 12. Health Education & Behavior, 35 (2), 158-73.

Huttunen, J. 2012. Mitä terveys on? 15.08.2012. Terveyskirjasto Duodecim. Elektroniskt tillgänglig:

http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00903&p_haku=terveys

Hämtad: 08.01.2015.

Hänninen, J. 2014. Maahanmuutto keskittyy Helsingissä – kantasuomalaiset välttävät alueita. Helsingin Sanomat, 27.10.2014. Elektroniskt tillgänglig:

<http://www.hs.fi/kaupunki/a1414298338550> Hänvisat 2.11.2014.

Iran Chamber Society. 2001. The Iranian Educational System. Elektroniskt tillgänglig: http://www.iranchamber.com/education/articles/educational_system.php Hänvisat: 19.04.2015.

Janzon, E. 2015. Rekordmånga flyktingar kommer till Europa. Världen idag: 02.09.2015. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.varldenidag.se/nyhet/2015/09/02/Rekordmanga-flyktingar-kommer-till-Europa/> Hänvisat: 10.09.2015.

Järvelä, M-L. 2012. Intercultural education for teachers in Finland (s. 89-110) i verket Empowering teachers across cultures (red. de Mejía, A-M. & Hélot, C.) Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften.

Kakabaveh, A. 2007. Kurdiska föräldrars uppfattningar om könsroller, jämställdhet och migration. FoU-Södertörn Skriftserie nr 54/07.

Kankkonen, T. 2008. Islam Euroopassa. Helsingfors: Edita Prima.

Karlsson, M. 2008. Nuläget med muslimer kartlagt - Ny tvärvetenskaplig bok om islam i Finland. Åbo Akademi (nummer 15) 31.10.2008. Elektroniskt tillgänglig: http://web.abo.fi/meddelanden/forskning/2008_15_muslimer.sht Hämtad: 04.02.2015.

Kernell, L –Å. 2002. Att finna balanser. Lund: Studentlitteratur.

Klinghoffer, S & Yllner N. 2013. SVT:s Uppdrag granskning: Åter till moskéerna. Avsnitt 3/2013.

Koca, C & Lapa, T. 2014. Analysis of physical activity and acculturation among Turkish migrants in Germany and England. Turkey: Hacettepe University/Akdeniz University. Perceptual & Motor Skills: Exercise & Sport 119 (3), 698-716.

Konttinen, M. 2016. Turvapaikanhakijoiden uimataito arveluttaa – SUH pelkää hukkumisia, kun uimarannat avautuvat. YLE Uutiset (4.4.2016.)

Lag om främjande av integration 1386/2010. Hänvisat: 08.03.2015.

Laine, T. 2001. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. I verket Aaltola, J & Valli, R (red.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 - Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 26-43.

Latif, A. 2015. UNESCO: Alarming situation of education in Pakistan. Elektroniskt tillgänglig: http://www.unesco.org/education/efa/know_sharing/grassroots_stories/pakistan_2.shtml
Hänvisat: 19.04.2015.

Lindsay, K. 2015. Ms. Magazine: Wheels of Change: Afghan Women Ride Bikes Despite Threats and Opposition. Elektroniskt tillgänglig: <http://msmagazine.com/blog/2015/09/28/wheels-of-change-afghan-women-ride-bikes-despite-threats-and-opposition/> Hänvisat: 07.07.2015.

Martikainen, T. 2008. Muslimit suomalaisessa yhteiskunnassa. Verkets författare: Martikainen, T; Sakaranaho T & Juntunen, M. Islam Suomessa – muslimit arjessa, mediassa ja yhteiskunnassa. 1:a tryckningen. Borgå: WS Bookwell, 62-84.

Matikka, A.; Luopa, P.; Kivimäki, H.; Jokela, J. & Paananen, R. Helsingfors. 2014. Välbefinnande bland elever med invandrarbakgrund i klasserna 8 och 9. Enkäten Hälsa i skolan 2013. THL – Institutet för hälsa och välfärd (2014b). Rapport 26/2014. (49 sidor.) ISBN 978-952-302-297-3 (nätpublikation).

Miettinen, A. 2015. Maahanmuuttajat. Väestöliitto. Elektroniskt tillgänglig: http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja-ja-linkkeja/tilastotietoa/maahanmuuttajat/ Hänvisat: 08.03.2015.

Migrationsverket. 2015. Ordförklaringar. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Ordforklaringar.html#g>
Hämtad: 08.03.2015.

Moradi, F. 2013. Ingen integration utan hälsa. E-artikel på Lakartidningen.se (21.05.2013): <http://www.lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2013/05/Ingen-integration-utan-halsa/#comments>
Hämtad: 17.11.2016.

Mtv Uutiset. 2013. Burkini-kielto laajenee uimahalleissa. Publicerad 08.03.2013, uppdaterad 19.06.2013. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/burkini-kielto-laajenee-uimahalleissa/1906582> Hänvisat: 09.08.2016.

Nationalencyklopedin. 2015a. Ackulturation. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ackulturation> Hänvisat: 09.03.2015.

Nationalencyklopedin. 2015b. Integration. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/integration> Hänvisat: 08.03.2015.

Nationalencyklopedin. 2015c. Undervisning. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/undervisning> Hänvisat: 09.03.2015.

Nilsson, B & Prnjavorac, E. 2008. Idrott och hälsa som integrationsarena? - Idrottslärares syn på ämnet idrott och hälsa som integrationsarena vid undervisning av invandrarelever. Kalmar högskola: examensarbete från humanvetenskapliga institutionen, lärarprogrammet.

Nordstedts svenska ordbok. 1990. I samarbete med Göteborgs universitet. Stockholm: Nordstedts förlag.

Norrbottnens Kuriren / TT. 2015. Svenskar "underkänner" integration. 16.03.2015. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.kuriren.nu/nyheter/svenskar-underkanner-integration-8182894.aspx> Hänvisat: 02.04.2015.

OAJ (Undervisningssektorns fackorganisation) 2015. Lärares yrkesetik. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.oaj.fi/cs/oaj/Larares%20yrkesetik> Hänvisat: 19.04.2015.

OAJ (Undervisningssektorns fackorganisation) 2013. Oppilaiden kuljettamisesta. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.loop.lohja.kotisivukone.com/uutiset.html?52> Hänvisat: 22.08.2016.

OAJ (Undervisningssektorns fackorganisation) 2016. Integrationskompass. PDF-dokument: <http://www.oaj.fi/cs/oaj/Integrationskompassen> Hänvisat: 24.08.2016.

Otterbeck, J. 2000. Islam, muslimer och den svenska skolan. Studentlitteratur.

Religion Facts. 2015a. Christianity. Akademisk och opartisk faktasida om världsreligionerna. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.religionfacts.com/christianity/index.htm> Hänvisat: 10.03.2015.

Religion Facts. 2015b. Islam. Akademisk och opartisk faktasida om världsreligionerna. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.religionfacts.com/islam/index.htm> Hänvisat: 10.03.2015.

Riksidrottsförbundet. 2010. Idrott och integration - en statistisk undersökning 2010. PDF-dokument: http://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet/dokument/mangfald/idrott_och_integration.pdf Hänvisat: 19.09.2016.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/> Hänvisat: 13.09.2015.

Schreier, M. 2012. Qualitative content analysis in practice. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Siljamäki, M. 2013. Monikulttuurisuus osana liikuntapedagogiikkaa. Jaakkola, T.; Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. (toim.) Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 411-429.

Skolverket. 2005. Ämnesrapport till rapport 253 - Nationella utvärderingen av grundskolan 2003 – idrott och hälsa. Skolverket.

Skolverket. 2012. Elever med heltäckande slöja i skolan – juridisk vägledning. Elektroniskt tillgänglig: http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.165937!/Menu/article/attachment/Mer%20om%20Elever%20med%20helt%C3%A4ckande%20sl%C3%B6ja.pdf Hänvisat: 09.08.2016.

Skolverket. 2016. Utbildning för nyanlända elever. PDF-dokument: http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D3576 Hänvisat: 24.08.2016.

Smith, P & Riley, A. 2009. Cultural theory – an introduction. 2:a upplagan. Oxford: Blackwell Publishing.

Statistikcentralen, befolkningsregistret. 2012. Maahanmuuttajien määrä – Suomen ulkomaalaisväesto kansalaisuuden, äidinkielen tai syntymämaan mukaan 2012. Hänvisat: 03.02.2015. Elektroniskt tillgänglig: http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja-ja-linkkeja/tilastotietoa/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/

Statistikcentralen. 2012. Toisen polven maahanmuuttajia vielä vähän Suomessa. Elektroniskt tillgänglig: http://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-07-04_003.html?s=0 Hänvisat: 08.03.2015.

Stelzer, J; Ernest, J-M; Fenster, M-J & Langford, G. 2004. Attitudes Toward Physical Education: A Study of Highschool Students from Four Countries - Austria, Czechrepublic, England and USA. Academic Journal. Valdosta State University: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?sid=a8c568f1-683d-4227-aced-297909d48734%40sessionmgr107&vid=0&hid=118&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=14098751&db=s3h>

Svenberg, K. 2011. Mötet mellan patienten och läkaren - erfarenheter hos somaliska flyktingar och läkare under utbildning. Doktorsavhandling i medicin. Göteborgs universitet. Elektroniskt tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/27961/2/gupea_2077_27961_2.pdf Hänvisat: 11.03.2015.

Svenska Dagbladet. 2004. Skolor inför lovdag för ramadan. Publicerad: 10.06.2004. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.dn.se/sthlm/skolor-infor-lovdag-for-ramadan/> Hänvisat: 09.08.2016.

Säävälä, M. 2012. Koti, koulu ja maahan muuttaneiden lapset – oppilashuolto ja vanhemmat hyvinvointia turvaamassa. Väestötutkimuslaitos: Katsauksia E 43/ 2012.

Talib, M; Löfström, J & Meri, M. 2004. Kulttuurit ja koulu – avaimia opettajille. Helsingfors: WSOY.

Tamer, M. 2014. The Education of Immigrant Children. Harvard Graduate School of Education: <https://www.gse.harvard.edu/news/uk/14/12/education-immigrant-children> Hänvisat: 23.08.2016.

Tammelin, T. 2003. Physical activity from adolescence to adulthood and health-related fitness at age 31 : cross-sectional and longitudinal analyses of the Northern Finland birth cohort of 1966. Doktorsavhandling. Medicinska fakulteten vid Uleåborgs Universitet.

Tasa-arvolaki 609/1986. Hänvisat: 04.02.2015.

TEKO. 2013. Terve koululainen - Liikkeellä ilman kolhuja. Tillgänglig: <http://www.tervekoululainen.fi/elementit/fyysinenaktiivisuus> Hämtad: 07.01.2015.

Tergerson, J. L. & King, K. A. 2002. Do perceived cues, benefits, and barriers to physical activity differ between male and female adolescents? Journal of School Health: 72 (9), 374-80.

The Middle East Institute. 2010. Introduction (sid 7) i verket: Sports and the Middle East, viewpoints special edition (artikelsamling med flertalet författare). Washington, DC. PDF: <http://www.mei.edu/sites/default/files/publications/Sports%20in%20ME.pdf> Hämtad: 31.07.2016.

Tolonen, R. 2015. Iran lupaa päästää myös naiset urheilutapahtumien katsomoon. Helsingin Sanomat: 05.04.2015. Elektronisk form: http://www.hs.fi/ulkomaat/a1428199507519#Scen_1 Hämtad: 22.04.2015.

Trost, J. 2005. Kvalitativa intervjuer. 3:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 3:e upplagan. Helsingfors: Tammi.

UNGEI – United nations girls’ education initiative. 2015. Information by country list. Elektroniskt tillgänglig: <http://www.ungei.org/infobycountry/index.html> Hämtad: 05.02.2015.

Utbildningsstyrelsen. 2014. Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014. Elektroniskt tillgänglig: http://www.oph.fi/lp2016/grunderna_for_laroplanen Hänvisat: 24.08.2016.

Vastamäki, J. 2004. Maahanmuuttajan liikuntatunti – Liikunnanopettajien kokemuksia. Liikuntapedagogiikan pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto: Liikuntakasvatuksen laitos.

Vetenskapsrådet. 2015. Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Elektronisk utgåva: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> Hänvisat: 13.09.2015.

Vilka, H. 2016. Fenomenologinen menetelmä. PDF-dokument: <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2011/12/Fenomenologinen-menetelm%C3%A4.pdf> Hänvisat: 11.07.2016.

Vuori, I. 2005. Liikunta, kunto ja terveys. Teoksessa Vuori, I; Taimela, S & Kujala, U (toim.) Liikuntalääketiede. 3. Painos. Helsinki: Duodecim, 19-20.

Watt Boolsen, M. 2007. Kvalitativa analyser – forskningsprocess, människa, samhälle. 1:a upplagan, 1:a tryckningen. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Webropol. 2016. Ethical Code of Conduct. PDF-dokument: http://webropol.fi/pdf/Ethical-Code-of-Conduct_Web.pdf Hänvisat: 22.11.2016.

WHO (World Health Organization.) 2014. Mental health: a state of well-being. Elektronisk artikel. Tillgänglig: http://www.who.int/features/factfiles/mental_health/en/ Hämtad: 08.01.2015.

WHO (World Health Organization.) 1946, uppdaterad 2006. Constitution of the World Health Organization. Elektronisk utgåva. Tillgänglig på engelska: http://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf Tillgänglig på tyska: <http://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19460131/index.html> Hämtade: 08.01.2015.

Wikström, K.; Haikkola, L. & Laatikainen, T. 2014. Maahanmuuttajataustaisten nuorten terveys ja hyvinvointi - Tutkimus pääkaupunkiseudun somali- ja kurditaustaisista nuorista. THL – Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Sida 97. Tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116199/URN_ISBN_978-952-302-212-6.pdf?sequence=1 Hämtad: 03.02.2015.

YouGov. 2011. Popularity and Participation of Sports in the Middle East and North Africa. London: Sports Marketing. PDF: <http://www.revolutionsports.co.uk/news/wp-content/uploads/2011/11/SMGI-Middle-East-North-Africa-Report-180911final.pdf> Hämtad: 31.07.2016.

Zacheus, T. 2013. Maahanmuuttajien kotoutuminen ja liikuntapalvelut Turun seudulla. Turun kaupunki: Tutkimuskatsauksia 10/2013.

BILAGOR

BILAGA 1)

FÖLJEBREV FÖR NÄTENKÄTEN

Bästa idrottslärare,

Jag studerar idrottspedagogik vid Jyväskylä universitet och skriver som bäst min pro gradu – avhandling om det ytterst aktuella ämnet *integration*. Syftet med min kvalitativa studie är att främja integrationen av invandrare i skolgymnastiken genom att sammanfatta idrottslärares upplevelser. Genom att sammanställa såväl positiva som negativa undervisningsupplevelser och – lösningar kan både jag själv och andra blivande idrottslärare få kunskap om och redskap för framtida utmaningar.

Det skulle betyda mycket för mig om Ni skulle vilja vara vänlig och svara på min enkät! Alla svarande förblir naturligtvis anonyma och alla uppgifter behandlas konfidentiellt enligt god vetenskaplig praxis.

Med vänlig hälsning:

Josefin Sandvik
Jyväskylä universitet
josefinsandvik@hotmail.com
+358503015100

BILAGA 2)

Integration av invandrarelever i idrottsundervisningen

- en kvalitativ studie av idrottslärares erfarenheter av multikulturella undervisningsgrupper -

1. Kön *

---

2. Ålder *

---

3. Arbetserfarenhet räknat i år *

---

4. Undervisning på vilka stadier tidigare och just nu? *

Tema 1: Skillnader i bakgrund

5. Upplever du som idrottslärare att det i undervisningssituationer förekommer skillnader mellan elever med invandrabakgrund relaterat till kön (ex. flickors och pojkars beteende i grupp)? Hurdana skillnader i så fall? *

---

6. Upplever du att det förekommer skillnader mellan elever relaterat till religion? På vilket/vilka sätt i så fall? *

---

7. Upplever du att det förekommer skillnader mellan elever relaterat till bakgrund (ursprungsland, tid i nya landet, integrationsprocess m.m.)? *

Tema 2: Idrottsgrenar

8. Upplever du att det förekommer skillnader mellan elever med invandrabakgrund och andra elever relaterat till specifika idrottsgrenar (ex. vinteridrotter, simning, dans...)? På vilket/vilka sätt i så fall? *

---

9. Upplever du att det förekommer skillnader mellan pojkar och flickor med invandrarbakgrund i detta sammanhang? *

---

10. Upplever du att eventuella skillnader kan vara relaterade till religion och kultur? Eller tror du att de helt enkelt beror på brist på erfarenhet (av vissa idrottsgrenar)? *

Tema 3: Fysiska, psykiska och sociala faktorer

11. Upplever du att det förekommer skillnader mellan elever med invandrarbakgrund och andra elever relaterat till **fysisk kondition** och **grenskicklighet**? (Om ditt svar är ja - på vilket sätt?) *

---

12. Upplever du som idrottslärare att det förekommer skillnader mellan elever med invandrarbakgrund och andra elever relaterat till mentalitet?
(Ex. attityd till och motivation för läroämnet idrott, tilltro till egen förmåga, tidigare upplevelser av idrott...) *

---

13. Förekommer det enligt dig skillnader mellan elever med invandrarbakgrund och andra elever relaterat till sociala faktorer (ex. social kompetens, roll inom gruppen, socioekonomisk status...)? *

Tema 4: Utmanande situationer

14. Har utmanande situationer relaterade till integration i skolgymnastiken uppstått?
Hurudana i så fall? *

---

15. Om du har erfarit utmanande situationer, hur har du som lärare i de fallen löst dem? *

---

16. Frivilliga kommentarer, tips och tankar som berör ämnet integration i undervisningen: *

BILAGA 3)

HALVSTRUKTURERAD TEMAINTERVJU

Uppvärmningsfrågor:

Namn?

Ålder?

Arbetserfarenhet i år?

Undervisning på vilka stadier tidigare och just nu?

Tema 1: Skillnader i bakgrund

Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till kön?

→ Hurudana skillnader?

Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till religion?

→ På vilka sätt?

Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till bakgrund (tid i nya landet, integrationsprocess m.m.)?

Tema 2: Idrottsgrenar

Förekommer större skillnader mellan eleverna relaterat till specifika idrottsgrenar:

1. Vinteridrotter?
2. Simning?
3. Dans?

Förekommer skillnader mellan pojkar och flickor i detta sammanhang?

Är eventuella skillnader relaterade till religion och kultur? Eller beror de helt enkelt på brist på erfarenhet?

Tema 3: Fysiska, psykiska och sociala faktorer

Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till fysik:

1. Fysisk kondition?
2. Grenskicklighet?

Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till mentalitet:

1. Attityd?
2. Motivation?
3. Tilltro till egen förmåga?
4. Tidigare upplevelser av idrott?
5. Kognitiv förmåga?

Förekommer skillnader mellan eleverna relaterat till sociala faktorer:

1. Social kompetens?
2. Roll inom gruppen?
3. Socioekonomisk status?

Tema 4: Utmanande situationer

Har utmanande situationer relaterade till integration i gymnastikundervisningen uppstått?

→ Hurudana?

Hur har lärarna i de fallen löst dessa?